

Lokalna Grupa Rybacka Mazury
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023 – 2027

Orzysz, lipiec 2024

**Fundusze Europejskie
dla Rybactwa**

**Rzeczpospolita
Polska**

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Spis treści

I. Charakterystyka LGR Mazury.....	5
I.1 Forma prawna i nazwa	5
I.2 Opis powstania i krótka historia.....	5
I.3 Opis struktury	5
I.4 Organ decyzyjny.....	6
I.5 Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD	7
Rozdział II – Charakterystyka obszaru realizacji LSR.....	7
II.1 Gminy stanowiące obszar realizacji LSR	7
II.2 Mapa obszaru realizacji LSR.....	8
II.3 Opis obszaru wdrażania LSR	9
II.5 Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR.....	18
III. Udział społeczności w przygotowaniu LSR.....	18
III.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR.....	18
III.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR	19
III.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR	20
III.3.1 Planowane działania informacyjne i wzmacniające partnerstwo we wdrażaniu LSR	20
III.3.2 Metody wspierania społeczności, w tym sektora rybackiego, w rozwijaniu pomysłów kwalifikujących się do wsparcia	21
IV. Analiza SWOT obszaru realizacji LSR, wnioski z analizy	22
IV.1 Ocena słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń obszaru LGR Mazury	22
IV.2 Wnioski wynikające z analizy SWOT	22
IV.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego.....	23
V. Cele LSR, środki, operacje planowane do wsparcia	24
V.1 Cele główne	25
V.2 Cele uzupełniające.....	29
V.3 Środki służące do osiągnięcia celów.....	29
V.4 Operacje wspierające sektor rybacki.....	36
VI. Spójność celów LSR z obszarem	36
VII Wybór operacji i stosowane kryteria.....	37
VII. 1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych	37
VII.2 Proces wyboru operacji	38
VII.3 Kryteria wyboru operacji.....	38
VII.4 Operacje w interesie zbiorowym.....	41
VIII. Proces realizacji LSR, potencjał RLGD	42
VIII.1 Proces realizacji LSR	42

VIII.2 Planowane działania informacyjne i wzmacniające partnerstwo we wdrażaniu LSR	42
VIII. 3 Zasady horyzontalne w realizacji LSR	43
VIII. 4 Zdolność RLGD do realizacji LSR	44
IX Plan Finansowy (budżet) LSR.....	45
IX. 1 Szacowanie budżetu	45
IX.2 Powiązanie budżetu z celami.....	47
IX.3 Plan realizacji budżetu	47
X. Wskaźniki realizacji LSR	54
XI. Monitorowanie i ewaluacja realizacji LSR	61
XI.1 Zasady i procedury monitorowania	61
XI.2 Zasady i procedury ewaluacji	61
XI.3 Wykorzystanie wyników ewaluacji.....	62

Skróty:

EFMRiA – oznacza Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury

Program – oznacza Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021=2-027

Ustawa – oznacza Ustawę z dnia 26 maja 2023 r.o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027

Rozporządzenie – oznacza Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce na obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027 (Dz.U. poz. 2655)

Rozporządzenie 2021/1139 – oznacza Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1139 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1004

Rozporządzenie 2021/1060 – oznacza Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

RLGD – oznacza Rybacką Lokalną Grupę Działania działającą pod nazwą Lokalna Grupa Rybacka Mazury, skrót: LGR Mazury

LSR – oznacza Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023 – 2029

ARiMR – oznacza Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Rada – oznacza Radę LGR – organ decyzyjny dokonujący wyboru operacji do dofinansowania

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Rybactwo i Morze – Program Operacyjny „Rybactwo i Morze” na lata 2014-2020

I. Charakterystyka LGR Mazury

I.1 Forma prawna i nazwa

Lokalna Grupa Rybacka Mazury (dalej RLGD) działa w formie Stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS podlegającego kontroli Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Stowarzyszenie powstało z inicjatywy rybaków działających na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju LGD „Mazurskie Morze” w okresie 2014-2020 oraz przedstawicieli tego LGD wdrażającego strategię. Spotkanie założycielskie odbyło się w marcu 2022 roku, rejestracja w KRS nastąpiła z dniem 11.05.2022 r.

I.2 Opis powstania i krótka historia

Do udziału w pracach RLGD zaproszono Lokalną Grupę Rybacką „Wielkie Jeziora Mazurskie” wdrażającą Lokalną Strategię Rozwoju w gminach powiatu węgorzewskiego i giżyckiego oraz jednej gminy powiatu kętrzyńskiego. Obecnie członkami RLGD jest zarówno Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” jak i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie”. Stowarzyszenia te mają doświadczenie we wdrażaniu programów dotyczących rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Jedna i druga organizacja wdrażały w okresie 2014-2020 strategię dwufunduszowe finansowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i środków Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020. Natomiast w okresie 2007-2013 LGD „Mazurskie Morze” wdrażało dwie odrębne strategię: Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Zależnych Od Rybacko finansowaną ze środków Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” oraz Lokalną Strategię Rozwoju finansowaną ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Natomiast Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie” wdrażało w tym okresie strategię finansowaną ze środków Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Przedstawiciele Zarządów tych organizacji zasiadają obecnie w Zarządzie Lokalnej Grupy Rybackiej „Mazury” i posiadają kompetencje i doświadczenie niezbędne do opracowania i wdrażania strategii rozwoju finansowanej z Funduszy Europejskich Dla Rybacko w okresie 2023-2027. Członkami Stowarzyszenia są również samorządy gmin, które mają doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków opisanych powyżej programów. Jest to 17 gmin wiejskich (11) i wiejsko-miejskich (6). Część gmin, obecnych członków LGR „Mazury” uczestniczyła w poprzednich okresach finansowania we wdrażaniu LSR na obszarze działania LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie” i są to: Ryn, Miłki, Kruklanki, Pozezdrze, Węgorzewo, Giżycko, Wydminy. Część gmin uczestniczyła we wdrażaniu LSR na obszarze działania LGD „Mazurskie Morze” i są to: Pisz, Orzysz, Ruciane-Nida, Mikołajki, Piecki, Sorkwity, Mrągowo. Część gmin uczestniczyła we wdrażaniu lokalnych strategii na obszarach innych LGD i są to: Ełk, Stare Juchy, Świątajno.

I.3 Opis struktury

Obecnie RLGD liczy 59 członków. Zgodnie z zapisami statutu, członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać każda osoba fizyczna, która: posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie jest pozbawiona praw publicznych, złożyła deklarację przystąpienia do Stowarzyszenia, popierania jego celów i podejmowania działań dla ich realizacji. Członkami zwyczajnymi naszego Stowarzyszenia mogą być także osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego reprezentowane poprzez swoich przedstawicieli.

Członkami stowarzyszenia są podmioty sektora publicznego (18), takie jak gminy, instytucje naukowe (jedna z sektora rybackiego).

Największą reprezentację wśród członków stowarzyszenia ma sektor społeczny (23) obejmujący mieszkańców (w tym z sektora rybackiego 9), oraz organizacje pozarządowe (w tym z sektora rybackiego 2).

Sektor gospodarczy (18) reprezentowany jest w LGR głównie przez podmioty z sektora MŚP (w tym rybaków).

Przedstawiciele wszystkich sektorów zaangażowani są w prace związane z przygotowaniem i wdrażaniem LSR. Odpowiednia reprezentatywność zachowana została w organach stowarzyszenia tj. Zarządzie i Radzie.

Procentowy udział członków z poszczególnych sektorów w Lokalnej Grupie Rybackiej przedstawia się następująco:

Tabela 1. Członkowie stowarzyszenia wg sektorów

Lp.	Sektor	Liczba podmiotów	Procent podmiotów
1	Publiczny	18	30,5
2	Społeczny	23	39,0
3	Gospodarczy	18	30,5
4	Rybacki	28	47,0

I.4 Organ decyzyjny

Rada to organ wybrany do dokonania oceny i wyboru operacji w sposób zgodny ze strategią. Walne Zebranie Członków zdecydowało, że organ ten będzie liczył 13 osób. Zdecydowano również, że w przypadku osób prawnych wybranych do Rady, reprezentowane będą one przez wyznaczoną przez uprawniony organ osobę posiadającą wiedzę i doświadczenie niezbędne do oceny i wyboru operacji. Umożliwi to zapewnienie odpowiedniego poziomu wiedzy i doświadczenia, a także sprawności w pracy zespołu oceniającego operacje. Dokonano wyborów zgodnie z procedurą zawartą w Statucie Stowarzyszenia. Przedstawiciele poszczególnych sektorów reprezentowani są w Radzie w następujących proporcjach:

- sektor publiczny nie więcej niż 30%,
- sektor społeczny nie więcej niż 49%,
- sektor gospodarczy nie więcej niż 49%,

Ponadto przy wyborze Rady stosowana jest zasada, że zasiada w niej co najmniej: po jednym mieszkańcu z 5 gmin obszaru objętego strategią, jeden przedstawiciel sektora publicznego, 1 przedstawiciel sektora społecznego, jeden przedstawiciel sektora gospodarczego, dwie kobiety, co najmniej jedna osoba w wieku do 40 lat. Co najmniej 40% składu Rady stanowią przedstawiciele sektora rybackiego.

Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym Rady opisane są szczegółowo w Regulaminie Rady. Proces ten odbywać się będzie w oparciu o podstawowe zasady obejmujące:

- 1) w celu zapewnienia dokonywania oceny operacji zgodnie z przyjętymi kryteriami wszyscy członkowie Rady uczestniczyć będą obowiązkowo w szkoleniach im dedykowanych zapewniających podniesienie wiedzy i kompetencji.
- 2) w celu zapewnienia sprawności pracy Rady i odpowiedniej jakości tej pracy organ ten powoła Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza. Do ich zadań należeć będzie czuwanie nad prawidłowością przebiegu procesu oceny i wyboru operacji.

Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021-2027 będą podlegały określonym kryteriom selekcji w dwóch etapach. Pierwszy będzie obejmował ocenę pod względem zgodności z LSR i programem. Będzie on obejmował ocenę w zakresie wpływu na osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników, a także zgodności operacji z odpowiednim programem UE. Drugim etapem weryfikacji jest wybór operacji w oparciu o lokalne kryteria wyboru określone w LSR i zgodnie z opisanymi szczegółowo „Procedurami oceny i wyboru operacji” przyjmowanymi odrębną uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Ogłoszenie terminu naboru oparte jest na „Harmonogramie konkursów na wybór operacji do realizacji, w ramach wdrażania LSR”. RLGD opracowuje treść ogłoszenia o konkursie wraz z regulaminem naboru wniosków i upublicznia poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej.

Aby zapobiec sytuacjom, w których członkowie Rady ocenialiby operacje złożone przez wnioskodawców, z którymi są w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, co mogłoby wzbudzać uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności, w procesie oceny i wyboru projektów stosowana będzie procedura wyłączenia opisana w Regulaminie Rady. Członek Rady nie może być równocześnie członkiem innych organów stowarzyszenia lub być zatrudnionym w biurze stowarzyszenia.

Dodatkowo, w celu zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym i unikania konfliktu interesów RLGD prowadzić będzie rejestr grup interesów członków organu decyzyjnego w celu uwidocznienia możliwych powiązań.

I.5 Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1	Statut – załącznik do uchwały Nr 2/2024 Walnego Zebrania Członków z dnia 05.02.2024 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zasady nabywania i utraty członkostwa, – nadzór nad stowarzyszeniem, – zasady wyboru organów, w tym Rady dokonującej wyboru operacji, – zasady uchwalania i zmian w LSR, oraz Statutu – zasady dysponowania majątkiem, – zakres odpłatnej i nieodpłatnej działalności pożytku publicznego,
2.	Regulamin Biura – załącznik do uchwały zarządu z dnia 21.06.2024 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zasady funkcjonowania Biura i podległości służbowej, – rodzaje stanowisk pracy, – zasady rekrutacji pracowników, – tryb pracy oraz system wynagradzania
3.	Regulamin WZC – załącznik do uchwały Nr 8/2023 Walnego Zebrania Członków z dnia 30.06.2023 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zasady prowadzenia obrad, – zasady przeprowadzanie głosowania i podejmowania uchwał, – sposób sporządzania protokołu z obrad
4.	Instrukcja kancelaryjna Biura - Załącznik do uchwały Zarządu z dnia 21.06.2024 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zasady obiegu akt w Biurze, – rejestrowanie i znakowanie akt, zakładanie i prowadzenie teczek aktowych, – zasady rejestrowania korespondencji przychodzącej i wychodzącej, – zasady archiwizowania dokumentacji, – zasady podpisywania pism, – zasady korespondencji elektronicznej.

Rozdział II – Charakterystyka obszaru realizacji LSR

II.1 Gminy stanowiące obszar realizacji LSR

RLGD funkcjonuje na obszarze 4536,4 km², co stanowi 18,8% powierzchni woj. warmińsko-mazurskiego, zamieszkałym przez 134 573 osoby co stanowi ok. 9,5 % populacji województwa (stan na 31.12.2020r.).

Realizacja LSR 2023 – 2027 będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR tj. na obszarze 17 gmin. Wszystkie gminy są gminami wiejskimi lub miejsko-wiejskimi (z pięcioma miastami o liczbie mieszkańców mniejszej niż 20 tys.). Jest to obszar spójny tak przestrzennie, jak i kulturowo, społecznie i gospodarczo.

Obszar objęty LSR obejmuje jednorodny, spójny społecznie i funkcjonalnie terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności lub wspólnymi potrzebami i oczekiwaniami. Obszar objęty LSR jest spójny ponieważ gminy tworzące RLGD tworzą zwarty geograficznie obszar, a spójność przestrzenna rozumiana w kontekście geograficznym oznacza pozostawanie gmin w bezpośrednim sąsiedztwie (każda gmina graniczy co najmniej z jedną kolejną gminą należącą do obszaru realizacji LSR). Warunek ten jest zachowany także z uwagi na to, że istniejący obszar wód w połączeniu z obszarem LSR tworzy obszar o przestrzennej spójności.

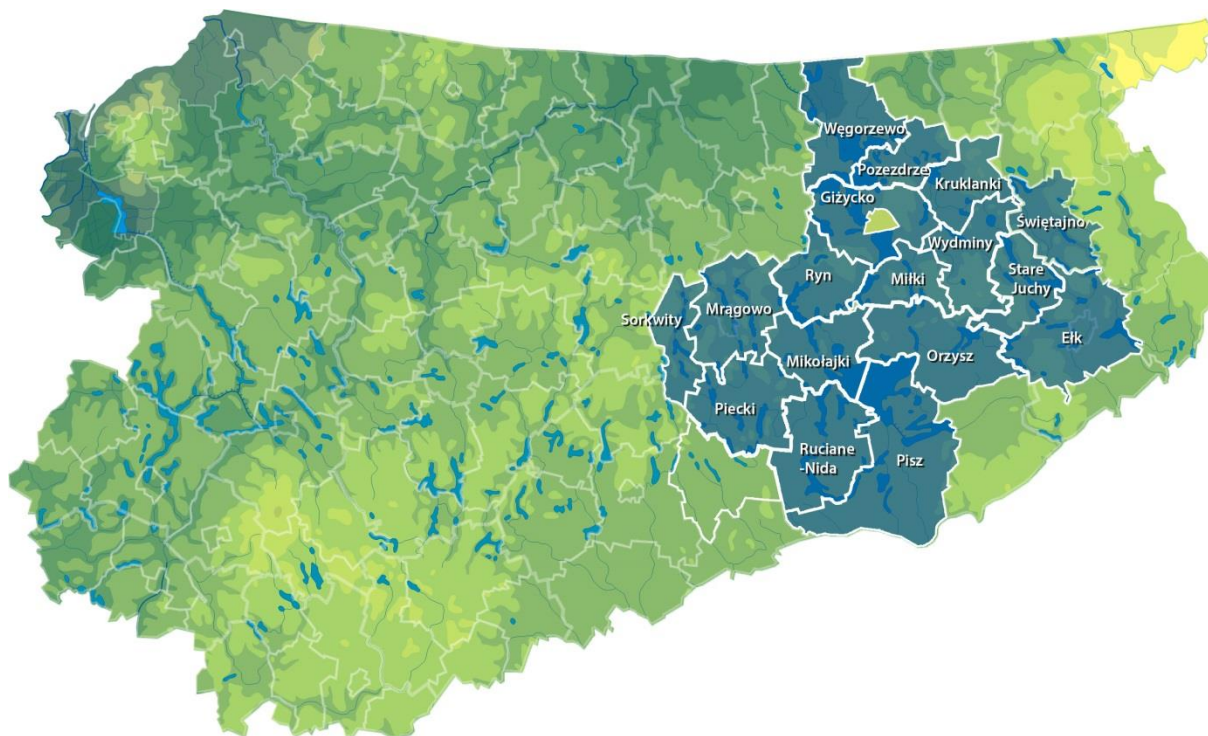
Tabela: Liczba ludności

L.p.	Nazwa gminy	Powierzchnia gminy (km ²)	Liczba ludności (os.)
1.	Ełk	379,2	12044

2.	Giżycko	297,1	8551
3.	Kruklanki	201,6	3020
4.	Mikołajki	255,6	7639
5.	Miłki	169,6	3538
6.	Mragowo	294,9	8039
7.	Orzysz	362,5	8532
8.	Piecki	314,5	7322
9.	Pisz	634,0	26596
10.	Pozezdrze	176,8	3043
11.	Ruciane Nida	358,0	7562
12.	Ryn	204,5	5515
13.	Sorkwity	184,7	4476
14.	Stare Juchy	197,0	3451
15.	Świątajno	214,9	3477
16.	Węgorzewo	341,5	15767
17.	Wydminy	233	5991
	Suma	4536,4	134 573

II.2 Mapa obszaru realizacji LSR

Obszar działania RLGD zlokalizowany jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, obejmując swym zasięgiem krainę Wielkich Jezior Mazurskich. Graniczy od północy z Obwodem Królewieckim, a od wschodu w bliskiej odległości z Litwą i Białorusią.

II.3 Opis obszaru wdrażania LSR

Warunki geograficzne.

Obszar objęty LSR jest spójny pod względem przestrzennym, geograficznym, jak i historycznym. W ujęciu geograficznym znajduje się w północno - wschodniej części Polski (województwo warmińsko-mazurskie). Od północnego wschodu graniczy z Obwodem Królewieckim. LGR Mazury tworzy 17 samorządów wchodzących w skład powiatu węgorzewskiego (gmina Pozezdrze i Węgorzewo); giżyckiego (gmina Ryn, Giżycko, Kruklanki, Miłki, Wydminy), ełckiego (gmina Elk i Stare Juchy), oleckiego (gmina Świętajno); piskiego (gmina Orzysz, Pisz i Ruciane-Nida); mrągowskiego (gmina Mrągowo, Piecki, Mikołajki, Sorkwity).

LSR obejmuje swym zasięgiem Krainę Wielkich Jezior Mazurskich (największą część), Krainę Węgorapy, Pojezierze Ełckie, Mrągowskie, Nizinę Sępopolską i Równinę Mazurską. Południowa część obszaru, należąca do Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, to obszar ukształtowany przede wszystkim przez zlodowacenie bałtyckie z dużym udziałem jezior. Powstały one podczas cofania się lądolodu, jako efekt wytapiania wielkich brył lodu, które pozostawały w zagłębieniach między wyniesieniami. Kraina Wielkich Jezior Mazurskich obejmuje obszar o powierzchni ponad 1,7 tys. km², z tego na jeziora przypada 486 km² (28%). Dominujący udział mają trzy kompleksy jezior: Jezioro Śniardwy, które wraz z przyległymi do niego mniejszymi jeziorami oraz jeziorami Beldany, Mikołajskim, Tałty i Ryńskim stanowi jeden wielki zbiornik wodny o powierzchni ok. 165 km², Jezioro Mamry wraz z połączonymi z nim jeziorami zajmujące powierzchnię ok. 105 km² i Jezioro Niegocin z przyległościami o powierzchni 28 km². Ponadto do większych jezior zaliczyć należy jeszcze Jezioro Jagodne z Szymoneckim, Nidzkie, Roś, Orzysz, Gołdapiwo i Dejguny. Te ostatnie trzy z wymienionych ze względu na swoje izolowane położenie w stosunku do pozostałych jezior nie włączone zostały do szlaku wodnego Wielkich Jezior. Opisowany obszar pojezierza rozdzielony jest wododziałem głównym na dwie części: południową leżącą w dorzeczu Wisły i obejmującą jeszcze Jezioro Niegocin, z której to części wody odprowadza rzeka Pisa, dopływ Narwi, oraz północną połączoną poprzez rzekę Węgorapę z Pregołą uchodzącą do Zalewu Wiślanego. Do czasu wybudowania kanałów pozwalających na swobodne przepływanie statkiem z Pisu do Węgorzewa w zasadzie tylko rzeki Pisa i Węgorapa były stale eksploatowanymi drogami wodnymi. Pisą spławiano drewno pozyskane w Puszczy Piskiej, a Węgorapą i dalej Pregołą docierano do Królewca, portu morskiego i pierwszej stolicy Prus. Obszar RLGD to Wielkie Jeziora Mazurskie, które awansowały do czołowej „czternastki”, jako jedyne spośród pięciu europejskich finalistów tego światowego konkursu na 7 Nowych Cudów Natury. Mazury zostały uznane za Cud Natury Nr 1 w Europie. Mazury pozostają najpiękniejszym regionem jezior na świecie - żadne inne pojezierze nie znalazło się w finałowej czternastce, i najpiękniejszym regionem Europy - bo w finale nie znalazł się żaden inny region z naszego kontynentu.

Ukształtowanie terenu objętego LSR cechują unikalne skupiska naturalnych jezior i rzek. Teren ten charakteryzuje wyjątkowo wysoki wskaźnik jeziorności, według danych IRŚ na tym terenie znajduje się ponad 300 jezior o łącznej powierzchni ponad km kw. (na obszarze LGR WJM wynosi ok. 34 tys. ha. Łącznie na tym terenie zlokalizowanych jest 119 jezior.....), w tym największe pod względem powierzchni jezioro w Polsce – Śniardwy (powierzchnia 113,85 km²) oraz Kompleks Mamr (6 połączonych ze sobą jezior: Mamry Północne, Kirsajty, Kisajno, Dargin, Święcajty, Dobskie; drugie pod względem powierzchni jezioro w Polsce – pow. 104 km² i pierwsze pod względem głębokości – 43,8 m). Oprócz jezior na terenie LGR Mazury znajduje się kilka rzek, z których najważniejsze to: Sapina, Węgorapa, Gołdapa, Pisa, Krutyń, Orzysza i Dajna. Poza tym teren ten pokrywają kanały łączące ze sobą cały obszar. Najważniejsze z nich poczynając od północy to: Kanał Mazurski, Kanał Węgorzewski, Sztynorecki, Kanał Giżycki (Łuczański), Niegociński, Piękna Góra, Brożajcki, Kula, Jegliński, Guzianka, Nidzki, Tałcki, Mioduński, Grunwaldzki.

Warunki przyrodnicze

Obszar objęty LSR leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Na jego terenie występują utwory czwartorzędowe, które pokrywają ciągłą warstwą podłoża starsze. Na powierzchni występują utwory polodowcowe, eoliczne i rzeczne, głównie piaski i gliny. Dominuje krajobraz młodoglacjalny, powstały podczas

świstun, lodówka, gągoł); gęsi: gęgawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach); kormoran i mewy. Ponadto można spotkać: perkozy, sieweczkę rzeczną, czajkę, brodzca krwawodziobego i samotnego, rybitwę czarną, żurawia, łabędzia niemego, bociana białego i czarnego czy czaplę siwą. Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy i przepiórki. Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna, błotniak stawowy. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdzkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonia. Wśród cennych gatunków ptaków można zaobserwować zimorodka, pluszcza czy orlika krzykliwego i bielika. Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata. Liczni są przedstawiciele płazów m.in. gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, kumak nizinny, ropucha szara i zielona). W wodach powierzchniowych powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdreğa, leszcz, krąp, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja, słonecznica, ciernik, cierniczek itd. W większych i głębszych jeziorach występują głąbielowate: sieja i sielawa.

Warunki historyczne i kulturowe

Najstarsze odkryte osadnictwo na ziemiach mazurskich datowane jest na okres między XIII a V wiekiem p.n.e. (ślady kultury łużyckiej). Tereny Mazur w latach wczesnego średniowiecza zamieszkiwały plemiona pruskie, takie jak: Galindowie – którzy zamieszkiwali prawie cały środkowy obszar dzisiejszych Mazur, Sasinowie – występowali na zachodnich terenach Mazur, Jaćwingowie – zamieszkiwali okolice dzisiejszego Ełku i Olecka.

Obecnie obszar Mazur, w obrębie którego działa RLGD to wielki tygiel kulturowy, zamieszkuje go narodowość m.in. pochodzenia niemieckiego, żydowskiego, ukraińskiego, białoruskiego, rosyjskiego. Do II wojny światowej obszar ten zamieszkiwali Niemcy, Mazurzy, Żydzi i Rosjanie. Po 1945 roku nastąpiła wymiana ludności. Większość rdzennych mieszkańców wyjechała z Mazur, uciekając przed nadciągającymi wojskami sowieckimi. Kolejni opuszczali Mazury w następnych latach, aż do końca PRL. Zastąpiła ich ludność polska, głównie z terenów Mazowsza, Podlasia, Podkarpacia (Akcja Wisła) oraz przesiedleńcy z Litwy, Białorusi i Ukrainy.

Obszar objęty LSR jest bogaty w zabytki z okresu I i II wojny światowej m.in. bunkry w Mamerkach, Pozezdrzu, Radziejach, śluzę na Kanale Mazurskim, Twierdza Boyen w Giżycku (obiekty na Szlaku Fortyfikacji Mazurskich), a także obiekty chroniące zasoby kulturowe Regionu Warmii i Mazur takie jak: Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Muzeum Tradycji Kolejowej w Węgorzewie. Ponadto kilka innych muzeów m.in. Muzeum Michała Kajki k/Orzysza, Muzeum Ziemi Piskiej, Muzeum Sprzętu Wojskowego w Mrągowie, Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Praniu, Muzeum Osada Kulturowa w Kadzidłowie, Muzeum Reformacji Polskiej w Mikołajkach i wiele innych.

Na obszarze tym można zwiedzić gotyckie zamki i kościoły, wzniesione przez władających niegdyś tymi ziemiami Krzyżaków. Ciekawostką jest też to, że Dynastia Windsorów, z której wywodziła się najdłużej panująca monarchini w Wielkiej Brytanii Królowa Elżbieta II, spokrewniona była z wschodnio-pruskim rodem Lehndorffów. Ten zaś mocno związany był ze Sztynortem (gmina Węgorzewo), w którym posiadał swój pałac. Obecnie Sztynort to prawdziwy „Port Royale” mazurskich jezior

Warunki turystyczne i gospodarcze

Do najważniejszych walorów obszaru RLGD, determinujących rozwój gospodarczy należy zaliczyć: zasoby przyrodnicze, jeziora i rzeki, w tym szlaki turystyczne: piesze rowerowe, wodne, historyczne oraz liczne zabytki i lokalne muzea. Te cenne atuty wybitnie sprzyjają rozwojowi różnorodnych usług turystycznych, w tym: noclegowych, kulinarnych, rekreacyjno-sportowych. Różnorodne ukształtowanie powierzchni oraz walory krajobrazowe

i przyrodnicze stwarzają ogromne możliwości dla uprawiania różnych form turystyki aktywnej, np.: turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej, żeglarskiej, jeździectwa, narciarstwa, paralotniarstwa, wędkarstwa i innych. Na uwagę zasługują łowiska wędkarskie jako alternatywa aktywnego wypoczynku i relaksu dla wędkarzy i ich rodzin. Najważniejsze z nich to: Łowisko MARIO w Gajewie, Łowisko Specjalne Gałkowo, Sielski Staw w Karwiku, Łowisko w Jakunówku, Łowisko w Kruklinie, Łowisko Sterławki itp.

Teren ten sprzyja również uprawianiu sportów ekstremalnych jeździe samochodami terenowymi, quadami czy motorami crossowymi.

Na obszarze objętym LSR działalność gospodarczą prowadzą porty i przystanie żeglarskie oraz Żegluga Mazurska Sp. z o.o z siedzibą w Giżycku oraz kapitanatami w Węgorzewie i Mikołajkach, pływająca na szlaku Węgorzewo - Giżycko - Mikołajki – Ruciane Nida i Jezioro Śniardwy, a także Żegluga Pasażerska "Mikołajki" Roberta Śliwińskiego. Niezwykle istotną rolę w promocji WJM pełnią Mazurskie Stowarzyszenie Żeglugowe z siedzibą w Giżycku oraz Międzynarodowe Centrum Żeglarstwa i Turystyki Wodnej. Do największych portów (jest ich obecnie ok. 130) można zaliczyć Przystań Niedźwiedzi Róg, Port w Wygrynach, Ekomarinę i Stanicę "Stranda" w Pierkunowie oraz Port Sztynort. Poza tym m.in. porty w Węgorzewie, Giżycku, na Piękną Górce w Wilkasach, Rynie, Mikołajkach, Rucianem Nida, Port „U Faryja” w Rucianem-Nidzie, Wioska Żeglarska w Mikołajkach.

Za bezpieczeństwo na WJM odpowiada Mazurskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe z siedzibą w Giżycku oraz Mazurska Służba Ratownicza w Okartowie.

Na uwagę zasługuje fakt, iż właściciele gospodarstw rybackich różnicują swoją działalność w kierunku usług turystycznych i kulinarnych (porty, wędzarnie i przetwórnice ryb, sklepy, ryneczki rybne itp.). Czynniki powyższe powodują, że aktywność gospodarza mieszkańców obszaru była dotychczas i nadal jest skierowana głównie w kierunku świadczenia usług turystycznych.

Na obszarze RLGD funkcjonują największe gospodarstwa rybackie w regionie (członkowie LGR Mazury): Gospodarstwo Rybackie PZW w Suwałkach, Gospodarstwa Rybackie w Giżycku (Piękna Góra), Mikołajkach, Rucianem i w Węgorzewie, Gospodarstwo Rybackie w Ełku oraz w Mrągowie, Zakłady Rybackie Polskiego Związku Wędkarskiego w Rucianem-Nidzie, które to prowadzą swoją działalność w oparciu o Wielkie Jeziora Mazurskie. Taki rodzaj działalności gospodarczej wydaje się najbardziej uzasadniony i jednocześnie najłatwiejszy do rozpoczęcia lub jej rozwoju z zastosowaniem innowacyjnych i proekologicznych działań.

Ad. 4 Opis ludności obszaru realizacji LSR.

Podstawą wszystkich analiz społeczno-gospodarczych jest określenie potencjału demograficznego danego obszaru. Warunkuje on nie tylko rozwój gospodarczy, ale także społeczny i kulturowy. Co więcej wskaźniki demograficzne są wykorzystywane do określenia żywotności obszaru. Przejawem zmian demograficznych zachodzących w ostatnich latach w Polsce jest spadek dzietności i wzrost przeciętnego trwania życia ludności. Skutkiem tych procesów jest zmniejszenie się przyrostu naturalnego i starzenie się społeczeństwa.

Łącznie na terenie gmin należących do RLGD, w dniu 31.12.2020r. mieszkało 134 573 mieszkańców, co stanowiło 9,5% populacji województwa warmińsko-mazurskiego (1 385 622 osób). Spośród gmin wchodzących w skład LSR, największy odsetek ludności mieszkał w gminie Pisz – 20,1%, a najmniejszy w gminie Kruklanki – 2,3% ogółu ludności objętej LSR.

Średnia gęstość zaludnienia na terenie LSR w 2020r. wynosiła 28,9 osób na km² i była ponad dwukrotnie niższa, niż ta sama wartość dla województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie kształtowała się na poziomie 57 os./km². Wartość omawianego wskaźnika była zróżnicowana terytorialnie i wahała się od 15 osób na 1 km² w gminie Kruklanki, do 46 osób na 1 km² w gminie Węgorzewo.

Oprócz ujemnego przyrostu naturalnego, rejon boryka się także ze zjawiskiem systematycznego odpływu młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć tu pracy. Problemem jest również ubożenie społeczności oraz trudna sytuacja na rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych. Systematycznie zmniejsza się ilość młodych mieszkańców w wieku produkcyjnym, oraz dzieci i młodzieży. Następstwem tych zjawisk jest starzenie się społeczeństwa i zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych i pozostających bez żywego kontaktu z młodszym pokoleniem, które opuściło obszar w poszukiwaniu pracy. Starzenie się społeczeństwa jest jednym z największych zagrożeń dla rozwoju. Zjawisko to powoduje, że pokolenie rodziców i dziadków pozostaje bez wsparcia zarówno fizycznego jak i ekonomicznego w wieku kiedy wsparcie to okazuje się często niezbędne. To z kolei powoduje, że osoby te mogą być narażone na zamknięcie w domach lub ośrodkach stałej opieki, bez możliwości aktywnego życia na emeryturze.

Tabela: Ekonomiczne grupy wieku

L.p.	Gmina	Ekonomiczne grupy wieku		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Ełk	2502	7588	1954
2.	Giżycko	1692	5289	1570
3.	Kruklanki	603	1823	594
4.	Mikołajki	1253	4654	1728
5.	Miłki	676	2148	714
6.	Mrągowo	1614	5034	1391
7.	Orzysz	1576	5127	1829
8.	Piecki	1393	4524	1405
9.	Pisz	5017	16210	5369
10.	Pozezdrze	518	1849	676
11.	Ruciane Nida	1189	4492	1891
12.	Ryn	978	3351	1186
13.	Sorkwity	894	2782	799
14.	Stare Juchy	601	2135	715
15.	Świątajno	671	2113	693
16.	Węgorzewo	2677	9219	3871
17.	Wydminy	1109	3579	1303
RAZEM		24 963	81 917	27 688

Spośród ekonomicznych grup wieku największą liczbę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, czyli kobiety w wieku 18 – 60 lat oraz mężczyźni 18 -65 lat. Ludność w wieku przedprodukcyjnego członkowskich gmin stanowi: 30,47%, a ludność w wieku poprodukcyjnym: 33,80% społeczności w wieku produkcyjnym.

Wśród osób w wieku produkcyjnym 7,41% osób to osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowych Urzędach Pracy. Największy procent osób bezrobotnych znajduje się na obszarze gminy Ełk i Świątajno, najmniejszy w gminie Giżycko i Piecki.

Tabela: Liczba osób bezrobotnych wg gmin

L.p.	Gmina	Liczba bezrobotnych	
		rok 2020	% w osobach w wieku produkcyjnym 2020
1.	Ełk	909	11,98
2.	Giżycko	286	5,41
3.	Kruklanki	113	6,20
4.	Mikołajki	424	9,11
5.	Miłki	158	7,36
6.	Mrągowo	300	5,96
7.	Orzysz	350	6,83

8.	Piecki	260	5,75
9.	Pisz	932	5,75
10.	Pozezdrze	147	7,95
11.	Ruciane Nida	313	6,97
12.	Ryn	222	6,62
13.	Sorkwity	209	7,51
14.	Stare Juchy	195	9,13
15.	Świątajno	240	11,36
16.	Węgorzewo	771	8,36
17.	Wydminy	238	6,65
RAZEM		6 067	X

Wśród osób bezrobotnych na obszarze LSR, aż 44,42% to osoby długotrwale bezrobotne, czyli osoby zarejestrowane w Powiatowych Urzędach Pracy minimum 12 miesięcy. Z kolei osoby do 25 roku życia stanowią 15,36% ogółu bezrobotnych, a osoby powyżej 50 roku życia 29,67%. Dane te wskazują, że grupie której najtrudniej odnaleźć się na rynku pracy to osoby powyżej 50 roku życia.

Tabela: Liczba osób bezrobotnych – inne dane

L.p.	Gmina	Liczba bezrobotnych		
		do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale
1.	Ełk	159	226	408
2.	Giżycko	48	80	109
3.	Kruklanki	12	37	54
4.	Mikołajki	60	131	182
5.	Miłki	41	36	62
6.	Mrągowo	43	90	120
7.	Orzysz	51	111	169
8.	Piecki	40	75	111
9.	Pisz	144	253	418
10.	Pozezdrze	20	52	64
11.	Ruciane Nida	41	118	104
12.	Ryn	31	66	87
13.	Sorkwity	33	65	100
14.	Stare Juchy	34	57	93
15.	Świątajno	35	64	140
16.	Węgorzewo	97	263	358
17.	Wydminy	43	76	116
RAZEM		932	1 800	2 695

Województwo warmińsko-mazurskie w porównaniu do reszty kraju rozwija się wolniej. Średni dochód na mieszkańca w gminach z terenu LSR w 2020 roku wyniósł **1 453,49** zł. W porównaniu do średniej dla kraju jest to 74,30% (średnia dla kraju to 1956,15 zł na mieszkańca). Trudna sytuacja finansowa gmin z obszaru LSR powoduje, że nie jest możliwe inwestowanie w duże projekty inwestycyjne dotyczące infrastruktury technicznej bez wsparcia środkami zewnętrznymi. Najwyższy dochód podatkowy na 1 mieszkańca w 2020 roku odnotowano w gminie Giżycko, następnie w gminie Orzysz i Ełk, natomiast najmniejszy odnotowano w gminie Świętajno i Stare Juchy.

Tabela: Dochód podatkowy gmin na 1 mieszkańca – wg danych GUS na koniec 2020r.

L.p.	Gmina	Dochód podatkowy na 1 mieszkańca w zł
1.	Ełk	1863,70
2.	Giżycko	2416,13
3.	Kruklanki	1534,68
4.	Mikołajki	1701,60
5.	Miłki	1269,78
6.	Mragowo	1595,54
7.	Orzysz	1865,21
8.	Piecki	1378,00
9.	Pisz	1369,60
10.	Pozezdrze	1151,11
11.	Ruciane Nida	1586,88
12.	Ryn	1243,96
13.	Sorkwity	1325,14
14.	Stare Juchy	972,75
15.	Świątajno	954,76
16.	Węgorzewo	1411,33
17.	Wydminy	1069,27
Średnia RLGD		1 453,49
Wskaźnik dla kraju		1 956,15

Ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze RLGD korzystało 11 782 osoby, co stanowi 8,75% ogółu mieszkańców tego obszaru. Dla porównania w województwie z takiej pomocy korzystało 7,4 % mieszkańców. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem) w analizowanych gminach subregionu wahał się od 5,01% w gminie Ełk, 6,39% w gminie Wydminy i 6,79% w gminie Węgorzewo, aż do 12,91% w gminie Kruklanki, 14,39% w gminie Sorkwity i 17,43% w gminie Świętajno.

Tabela: Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze LSR wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku

L.p.	Gmina	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze LSR
------	-------	---

1.	Ełk	604
2.	Giżycko	655
3.	Kruklanki	390
4.	Mikołajki	891
5.	Miłki	358
6.	Mrągowo	792
7.	Orzysz	860
8.	Piecki	718
9.	Pisz	1930
10.	Pozezdrze	242
11.	Ruciane Nida	701
12.	Ryn	549
13.	Sorkwity	644
14.	Stare Juchy	389
15.	Świątajno	606
16.	Węgorzewo	1070
17.	Wydminy	383
RAZEM		11 782

Generalnie obszarami największej koncentracji problemów rozwojowych i w największym stopniu zagrożonymi trwałą marginalizacją są skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast. Obszary te cechują się peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji i słabą dostępnością transportową. Wyróżniają je m.in. problemy strukturalne w rolnictwie, wolny proces dezagrarnizacji lokalnych gospodarek, niski poziom przedsiębiorczości i niski zasób pozarolniczych miejsc pracy. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Problemem jest również deprywacja infrastruktury publicznej, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie), a także ze słabym dostępem do podstawowych usług publicznych i dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Istotną kwestią jest wreszcie niewystarczająca zdolność instytucjonalna JST do efektywnego i skutecznego zarządzania procesami rozwojowymi. Zagrożeniem jest dalsze pogarszanie się i tak słabej pozycji konkurencyjnej tych obszarów oraz zmniejszanie się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji. Według ww. kryteriów na analizowanym obszarze trwałą marginalizacją zagrożonych jest aż 11 gmin, tj. gminy: Mikołajki, Miłki, Orzysz, Piecki, Pozezdrze, Ruciane – Nida, Ryn, Sorkwity, Stare Juchy, Świątajno oraz Wydminy.

Tabela: Migracje na obszarze RLGD

L.p.	Gmina	Migracje na obszarze RLGD	
		zameldowania	wymeldowania
1.	Ełk	340	193
2.	Giżycko	252	112
3.	Kruklanki	24	27
4.	Mikołajki	84	109

5.	Miłki	39	58
6.	Mrągowo	145	111
7.	Orzysz	117	136
8.	Piecki	62	83
9.	Pisz	233	340
10.	Pozezdrze	31	39
11.	Ruciane Nida	80	121
12.	Ryn	51	48
13.	Sorkwity	28	71
14.	Stare Juchy	40	60
15.	Świątajno	64	54
16.	Węgorzewo	209	221
17.	Wydminy	42	60
RAZEM		1 841	1 843

Poziom migracji w obszarze zameldowań i wmeldowań jest w zasadzie na tym samym poziomie. Łącznie na obszarze RLGD wysokość zameldowań wyniosła 1841, natomiast wymeldowań 1843. W gminie Ełk w 2020 roku odnotowano największy wzrost zameldowań (340 osób) w odniesieniu do wszystkich gmin badanego obszaru, natomiast największy poziom wymeldowań odnotowano w gminie Pisz (340 osób).

Charakterystyka rynku pracy obszaru, obok charakterystyki potencjału demograficznego, stanowi podstawę analiz społeczno-gospodarczych, bowiem wartości wskaźników opisujących strukturę zatrudnienia i poziom bezrobocia pozwalają wskazać i ocenić problemy społeczno-gospodarcze danego terenu.

Rozwój gospodarczy gmin obszaru LSR tkwi przede wszystkim w ogromnym potencjale środowiska naturalnego oraz kapitale ludzkim. Lokalizacja powiatów w jednym z najczystszych ekologicznie regionów Polski, wśród licznych jezior i lasów, stanowi podstawowy atut na rzecz rozwoju funkcji rolniczych (rybackich) i turystycznych. Unikalne walory przyrodnicze nie kolidują także z rozwojem działalności o charakterze produkcyjnym oraz z szeroko rozumianymi usługami rynkowymi.

W poniższej tabeli przedstawiono podział przedsiębiorstw obszaru wdrażania LSR według liczby zatrudnianych pracowników w odniesieniu do 1000 mieszkańców. Największy odsetek osób pracuje w mikroprzedsiębiorstwach (klasa wielkości 0-9), dużo mniejszy w małych (klasa wielkości 10- 49), natomiast znikomy w dużych (klasa wielkości 50-249).

Tabela: Przedsiębiorczość na terenie RLGD

L.p.	Gmina	Przedsiębiorstwa wg klas wielkości na 1000 mieszkańców		
		Klasa wielkości 0 - 9	Klasa wielkości 10 - 49	Klasa wielkości 50 - 249
1.	Ełk	88,6	2,7	0,5
2.	Giżycko	108,6	4,4	0,8
3.	Kruklanki	89,7	4,6	1
4.	Mikołajki	123,2	3,3	0,4
5.	Miłki	73,2	4,5	0,3
6.	Mrągowo	94,4	2,2	0,6

7.	Orzysz	65,5	2,9	0,2
8.	Piecki	81,5	3,0	0,7
9.	Pisz	90,0	2,8	0,6
10.	Pozezdrze	74,6	1,3	0,3
11.	Ruciane Nida	105,0	2,5	0,3
12.	Ryn	89,9	1,8	0,4
13.	Sorkwity	73,7	2,2	0
14.	Stare Juchy	64,0	1,4	0
15.	Świątajno	77,9	1,4	0
16.	Węgorzewo	91,4	3,2	0,5
17.	Wydminy	78,5	2,7	0,2

II.5 Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR

...

III. Udział społeczności w przygotowaniu LSR

III.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR

Na etapie przygotowania LSR wykorzystano różne partycypacyjne metody angażujące mieszkańców w ten proces.

Etap I – diagnoza i analiza potrzeb i potencjału, definiowanie potrzeb i problemów

Etap realizowany był od lipca 2023 do czerwca 2024. Zostało zorganizowanych 17 otwartych spotkań konsultacyjno-informacyjnych dla mieszkańców gmin objętych wdrażaniem LSR. Program spotkań uwzględniał przedstawienie informacji o Funduszach Europejskich Dla Rybactwa na lata 2021-2027, pracę warsztatową nad analizą potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru. Elementem spotkania była też burza mózgów i spisanie propozycji celów i planowanych działań w strategii. W spotkaniach udział wzięło 225 osób i odbyły się one wg harmonogramu:

- 1) 18.07.2023 – Gmina Miłki, ...
- 2) 18.07. 2023 – Gmina Węgorzewo
- 3) 19.07.2023 – Gmina Giżycko
- 4) 19.07.2023 – Gmina Ryn
- 5) 20.07.2023 – Gmina Wydminy
- 6) 20.07.2023 – Gmina Pozezdrze
- 7) 21.07.2023 – Gmina Kruklanki
- 8) 16.08.2023 – Gmina Sorkwity
- 9) 16.08.2023 – Gmina Piecki
- 10) 17.08.2023 – Gmina Mikołajki
- 11) 17.08.2023 – Gmina Ruciane-Nida
- 12) 18.08.2023 – Gmina Świątajno
- 13) 21.08.2023 – Gmina Mrągowo
- 14) 22.08.2023 – Gmina Stare Juchy
- 15) 23.08.2023 – Gmina Pisz
- 16) 23.08.2023 – Gmina Orzysz
- 17) 17.11.2023 – Gmina Elk

Etap II - określanie celów, zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru.

Ponieważ istotnym partnerem RLGD są poszczególne sektory, które odmiennie patrzą na potrzeby i zasady wyboru operacji postanowiono o przeprowadzeniu dodatkowych spotkań fokusowych w celu pozyskania opinii i informacji od przedstawicieli różnych sektorów. Dla sektora rybackiego i publicznego były to dwa odrębne spotkania fokusowe z elementem dyskusji i burzy mózgów, w wyniku których udało się sformułować propozycje celów i najważniejsze problemy widziane przez sektor rybacki i samorządy gmin.

Spotkanie z przedstawicielami sektora publicznego odbyło się w dniu 17.11.2023 r. i uczestniczyły w nim 22 osoby.

Na spotkanie przedstawicieli sektora rybackiego zaproszono również pracowników gospodarstw, członków ich rodzin i domowników. Spotkanie z przedstawicielami tego sektora odbyło się dwukrotnie 11.09.2023 r. (uczestniczyło 6 osób) i 05.12.2023 r. (uczestniczyło w nim 19 osób).

Natomiast dla zachęcenia sektora pozarządowego do włączenia się w prace nad opracowaniem LSR zaproszono mieszkańców na warsztat pt. „Strategiczne wypiekanie”. Było to spotkanie, w którym uczestniczyło 29 przedstawicieli organizacji pozarządowych, sołectw, grup nieformalnych połączone z warsztatem przygotowania zakwasu i wypieku pizzy z degustacją. Formuła spotkania pozwoliła na zapewnienie frekwencji i wypracowanie w przyjaznej atmosferze opisu zasobów obszaru, oczekiwań, propozycji widzianych oczami sektora pozarządowego. Inna metoda partycypacyjna to ankieta internetowa za pomocą której od stycznia 2024 r. zbierano informacje do opracowania LSR. Ankieta zamieszczona jest na stronie www.lgrmazury.pl oraz została wysłana drogą e-mail do wszystkich członków Stowarzyszenia oraz podmiotów współpracujących z RLGD. Do końca lipca 2024 r. ankietę wypełniło 145 osób.

Na tym etapie opracowywania LSR wykorzystano również inne metody partycypacyjne:

- wywiad za pomocą poczty e-mail,
- spotkanie fokusowe w grupie 14 osób – dotychczasowych członków Rad Decyzyjnych w organizacjach (w LGD „Mazurskie Morze” i w LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie”) wdrażających strategię finansowane z PROW 2014-2020 i PO „Rybacko i Morze” 2014-2020. Poświęcone było pogłębionej dyskusji na temat kryteriów oceny i trudności jakie występowały w poprzednim okresie w ich stosowaniu.

Etap III – konsultacje kompletnego projektu dokumentu LSR

Całościowy projekt LSR przekazany został do szerokiej konsultacji z lokalną społecznością poprzez wyłożenie go do wglądu w siedzibie LGR, w siedzibach gmin. Wysłano go również elektronicznie do członków Stowarzyszenia. Dokument został zamieszczony na stronie internetowej LGR oraz stronach internetowych gmin. Mieszkańcom umożliwiono zgłoszenie wniosków i uwag do zapisów LSR. Zebrane uwagi i propozycje zostały przeanalizowane przez zespół roboczy i wnioski z tej analizy przedstawione zostały na Walnym Zebraniu Członków. Lokalna Strategia Rozwoju uchwalona została w dniu 02.09.2024 r.

III.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR

Dane z konsultacji na etapie projektowania LSR przedstawiają się następująco. Przedstawione zostały dane wskazane przez największą liczbę osób uczestniczących w konsultacjach.

1. Najmocniejsze strony obszaru objętego LSR:

- duże walory przyrodnicze/turystyczne regionów jeziornych
- wędkarski potencjał jezior
- wysoka atrakcyjność osiedleńcza dla osób z dużych miast (praca zdalna, emeryci)
- dobre warunki dla działalności przetwórczej (ryby, runo leśne, ziola, rolnictwo)

2. Największa słabość obszaru objętego LSR:

- kurczenie się terenów ogólnodostępnych nad jeziorami,
- niedostateczne zapobieganie procesom postępującej degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych (w tym obszarów leśnych, jezior)
- brak odpowiedniego transportu pasażerskiego w sezonie turystycznym
- niska jakość usług w sektorze pomocy społecznej i ochronie zdrowia

3. Co jest największą szansą obszaru objętego LSR:

- położenie (walory przyrodnicze i krajobrazowe, czyste powietrze),

- środki zewnętrzne (krajowe i z UE) przeznaczone na rozwój i poprawę jakości życia,
 - wzrost znaczenia turystyki aktywnej,
 - wzrost popytu na dobra i usługi regionalne (w tym lokalne produkty tradycyjne i żywność wysokiej jakości),
4. Co jest największym zagrożeniem dla obszaru objętego LSR:
- negatywne skutki zmian klimatu związane z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi
 - pogarszanie się jakości środowiska naturalnego
 - negatywne skutki wzrostu turystyki masowej
 - duża sezonowość ruchu turystycznego
5. Które z obszarów będą szczególnie ważne dla rozwoju obszaru objętego LSR:
- ochrona środowiska, zrównoważone wykorzystanie zasobów, wspieranie energii odnawialnej
 - rozwój przedsiębiorczości
 - wsparcie zrównoważonej gospodarki rybackiej i akwakultury
 - rozwój rynku usług wędkarskich
 - budowanie lokalnej tożsamości i aktywizacja społeczności lokalnej
6. Jakie obszary przedsiębiorczości należy wspierać w LSR:
- rozwój przedsiębiorczości w zakresie turystyki,
 - promocja lokalnych produktów i producentów
 - rozwój przedsiębiorczości w zakresie zrównoważonego rybactwa i akwakultury
 - tworzenie magazynów energii, spółdzielni OZE
7. Jakie inne obszary należy wspierać w LSR:
- modernizacja i tworzenie infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej,
 - organizacja wydarzeń promujących i zachowujących lokalne dziedzictwo kulturowe (festiwale, jarmarki, wystawy, itp.)
 - inwestycje w rozwój atrakcji turystycznych
 - ochrona i odtwarzanie ginących zawodów
8. Jakie grupy osób wymagają szczególnego wsparcia w LSR (grupy defaworyzowane):
- dzieci i młodzież,
 - osoby z niepełnosprawnościami,
 - osoby starsze/seniorzy,
9. Na pytanie „Co możemy zrobić razem?” mieszkańcy odpowiedzieli:
- integrować się i podejmować wspólne projekty dla dobra swoich społeczności
 - dbać o środowisko
 - tworzyć forum dialogu społecznego na rzecz wspólnego działania dla rozwoju obszaru WJM
 - weryfikować i oceniać kompetencje władz samorządowych, uczestniczyć w lokalnym życiu, wspierać lokalny biznes

Powyższe dane zebrane zostały na etapie Etap I – diagnoza i analiza potrzeb i potencjału, definiowanie potrzeb i problemów oraz etapie II - określanie celów, zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru. Informacje zebrane w tych dwóch etapach zostały wykorzystane do opracowania pierwszej wersji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027. Projekt strategii został poddany konsultacjom, w wyniku których wpłynęły następujące wnioski:

.....

III.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

III.3.1 Planowane działania informacyjne i wzmacniające partnerstwo we wdrażaniu LSR

RLGD angażować będzie jak największą i reprezentatywną część społeczeństwa we wdrażanie LSR oraz jej aktualizację. Na takim postępowaniu bowiem opiera się podejście partnerstwa wielosektorowego i zasady rozwoju

lokalnego kierowanego przez społeczność. Dlatego w swoich działaniach RLGD stosować będzie zasadę pełnej jawności. W celu jej urzeczywistnienia prowadzone będą liczne i intensywne działania informacyjno-promocyjne służące udostępnianiu i rozpowszechnianiu informacji na temat RLGD i podejmowanych przez nią inicjatyw. Jednym z elementów zasady partnerstwa na etapie wdrażania LSR będzie powołanie i funkcjonowanie Zespołu Monitorującego z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej. Udział we wdrażaniu LSR może być przez mieszkańców obszaru realizowany poprzez działania dotyczące realizacji własnych operacji przyczyniających się do osiągnięcia celów LSR, albo poprzez udział w działaniach RLGD w zakresie aktywizacji społeczności, promocji i informacji. Żeby mieszkańcy mogli w ten sposób zrealizować swój udział we wdrażaniu LSR prowadzone będą działania informacyjne i szkoleniowe dotyczące ogłaszanych naborów. RLGD wykorzysta szereg metod współpracy z mieszkańcami poprzez wykorzystanie gminnych tablic ogłoszeniowych, strony internetowej własnej oraz gmin i innych partnerów organizacji. Członkowie stowarzyszenia otrzymywać będą bieżącą informację na kontakt e-mail. Każdy mieszkaniec będzie mógł uczestniczyć w otwartych spotkaniach warsztatowo-informacyjnych dotyczących naborów wniosków do dofinansowania. Również udział w pozostałych działaniach aktywizacyjnych, informacyjnych, promocyjnych będzie otwarty dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Każdy też będzie mógł skorzystać z pomocy pracowników Biura RLGD. Otrzymają tu niezbędne wyjaśnienia i odpowiedzi. Na stronach www oraz w Biurze każdy zainteresowany będzie miał udostępnione potrzebne materiały. Na stronach umieszczane będą także aktualności, raporty, opracowania, sprawozdania dotyczące działalności LGR i wdrażania LSR. Mieszkańcy mogą przez cały czas zgłaszać do Biura RLGD wnioski i postulaty dotyczące wdrażania LSR. Zarząd będzie dokonywał ich analizy i przedstawiał społeczności lokalnej wnioski w zakresie ich uwzględnienia lub odrzucenia. W przypadku uwzględnienia wniosków Zarząd zaproponuje podjęcie odpowiedniej decyzji w zakresie zmiany LSR. Wszystkie proponowane zmiany w LSR, również te które zostały zgłoszone przez organy Stowarzyszenia (Zarząd, Rada, WZC) przedstawiane będą jak najszerszej lokalnej społeczności do konsultacji przed ich zatwierdzeniem przez WZC.

W oparciu o prowadzony monitoring wdrażania LSR na poszczególnych etapach osiągania zaplanowanych wskaźników przygotowywany będzie raport z ewaluacji. Przedstawiany on będzie mieszkańcom obszaru w celu umożliwienia wypowiedzenia się na temat wyników tej ewaluacji i zgłoszenia swoich postulatów. Raport ten będzie również przedstawiany podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia w celu przedyskutowania i ewentualnie podjęcia koniecznych działań.

III.3.2 Metody wspierania społeczności, w tym sektora rybackiego, w rozwijaniu pomysłów kwalifikujących się do wsparcia

Aby zachęcić mieszkańców do przygotowywania projektów, służących realizacji celów Strategii RLGD planuje następujące działania:

- organizowanie cyklicznych informacyjnych i warsztatowych spotkań otwartych,
- organizowanie cyklicznych spotkań informacyjnych i warsztatowych dedykowanych dla przedstawicieli sektora rybackiego,
- udzielanie doradztwa indywidualnego dla mieszkańców oraz grup mieszkańców (np. sołectw, stowarzyszeń, grup nieformalnych) w celu rozwijania pomysłów kwalifikujących się do wsparcia, pokazywanie dobrych praktyk,
- upowszechnianie informacji o programie w lokalnych i subregionalnych mediach – prasa, portale www,
- publikowanie na stronie internetowej RLGD, oraz stronach internetowych j.s.t. praktycznych informacji o możliwościach i zasadach włączenia się do realizacji strategii,
- wspieranie nawiązywania współpracy terytorialnej lub branżowej zmierzającej do wypracowania projektów partnerskich realizujących cele LSR,
- poszukiwanie dodatkowych środków (poza Program) na inwestycje i aktywności służące realizacji strategii, przekazywanie wiedzy o dostępności tych środków mieszkańcom obszaru,
- uruchomienie newslettera wiadomości RLGD,
- uruchomienie „dyżuru konsultacji internetowych” – jeden dzień w tygodniu, w którym będzie można się zapisać się na konkretną godzinę na spotkanie on-line i skonsultowanie pomysłu, wniosku, problemu

- uruchomienie „dyżuru konsultacji internetowych dla rybaków” – jeden dzień co drugi tydzień przeznaczony na możliwość doradztwa on-line tylko dla osób z sektora rybackiego.

IV. Analiza SWOT obszaru realizacji LSR, wnioski z analizy

IV.1 Ocena słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń obszaru LGR Mazury

Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
<ul style="list-style-type: none"> • bardzo duża koncentracja zasobów jezior • tradycja spożywania ryb słodkowodnych • wielowiekowa tradycja rybactwa • koncentracja podmiotów gospodarczych związanych z rybactwem • profesjonalna gospodarka rybacka • duże zasoby doświadczonej i wykwalifikowanej kadry zawodowej • duże walory turystyczne regionach jeziornych • wielokierunkowość działalności wielu podmiotów gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> • przestarzała infrastruktura części podmiotów gospodarczych związanych z rybactwem • sezonowość i niestabilność dostaw ryb • słaby system promocji ryb i produktów rybnych • niedostateczny poziom świadomości ekologicznej konsumentów • niska rentowność przetwórstwa ryb małowartościowych • brak efektywnego systemu informacji o walorach ekologicznych i kulinarnych ryb • słaba aktywność gospodarza mieszkańców • brak spójnej strategii promocji obszaru, lokalnych produktów
Szanse (O)	Zagrożenia (T)
<ul style="list-style-type: none"> • wielokierunkowość gospodarowania: rybackie, turystyczne • dalsza dywersyfikacja różnych form działalności podmiotów rybackich • potencjał rozwoju rynków dla lokalnych produktów (dziedzictwo kulinarne - „culinary heritage”) • możliwość przedłużenia sezonu turystycznego • potencjał rynkowy dla naturalnych (ekologicznych) produktów rybactwa • wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa • absorpcja środków unijnych • wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną () • potencjał rozwojowy dla nowych technologii w produkcji ryb konsumpcyjnych oraz produkcji materiału zarybieniowego • poprawa promocji produktów rybnych oraz wizerunku rybactwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost presji antropogenicznej na ekosystemy wodne (zanieczyszczenia wód) • negatywny wizerunek rybactwa • niski popyt na tzw. ryby małowartościowe • wzrost kosztów produkcji • duża sezonowość ruchu turystycznego, a za tym popytu na ryby konsumpcyjne • presja społeczna na ograniczenie połowów ryb w wodach śródlądowych • problemy z zatrudnieniem pracowników • wzrost wymogów proceduralnych utrudniających wprowadzenie nowych technologii przetwórstwa • malejąca chłonność rynku ryb śródlądowych i ich przetworów • narastająca konkurencja rynkowa (m.in. import łososia, tilapii, pangii)

IV.2 Wnioski wynikające z analizy SWOT

IV.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego

Dane wyjściowe analizy SWOT wskazują na bieżącą sytuację, w jakiej znajdują się podmioty sektora rybackiego w obszarze działania RLGD. Najbardziej podstawowymi wnioskami, które wynikają z przeprowadzonej analizy, jest wzmacnianie mocnych stron i eliminowanie słabych oraz wykorzystywanie szans i redukcjonowanie zagrożeń.

Struktura analizy SWOT pozwala wybrać również rodzaj strategii działania RLGD. W analizie SWOT wyraźna jest przewaga czynników mających charakter zewnętrzny zarówno po stronie zagrożeń i szans. Implikuje to wniosek, że optymalną strategią działania dla obszaru będzie strategia przystosowawcza, której głównym celem będzie eliminacja zagrożeń, które mogą blokować wykorzystanie pojawiających się szeregu istotnych szans w otoczeniu.

W trakcie analizy SWOT oznaczano pokaźną liczbę zagrożeń płynących z zewnątrz, na które narażone są podmioty funkcjonujące w obszarze RLGD. Jednocześnie zidentyfikowano obszerny wachlarz szans, które mogą być wykorzystane do osiągnięcia celów.

Zagrożenia zewnętrzne mają charakter związany ze zmianami gospodarczymi i społecznymi w kraju, a także wynikającymi z tego nowymi regulacjami.

Negatywne czynniki zewnętrzne o charakterze społecznym (np. negatywny wizerunek rybactwa, niski popyt na tzw. ryby małowartościowe, presja społeczna na ograniczenie połowów ryb w wodach śródlądowych) wynikają ze zmian postaw konsumenckich i generalnie przemian socjoekonomicznych w Polsce. Redukcja zagrożeń w tej sferze wymagać będzie działań o charakterze „miękkim”, tj. szkoleń, konferencji, akcji promocyjnych i wizerunkowych, które również będą oddziaływać w obszarze szans np. na rozwój rynków dla lokalnych i naturalnych produktów, na wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, na wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną itp.

Część zagrożeń dla dalszego rozwoju obszaru LGR Mazury ma charakter gospodarczy oraz są wynikiem wielu zmian w środowisku naturalnym. Przeciwdziałanie nim jest procesem złożonym, bo angażującym podmioty sektora społecznego, gospodarczego, publicznego oraz angażujące znaczne środki finansowe. Cele strategiczne powinny zatem przeciwdziałać wzrostowi presji antropogenicznej na ekosystemy wodne oraz uwzględniać zmiany klimatu. Do takich działań można zaliczyć wdrażanie nowych przyjaznych środowisku i energooszczędnych technologii, wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych, czy inwestycje w infrastrukturę regulującą antropopresję na środowisko.

Istotnym wyzwaniem dla podmiotów działających w obszarze RLGD są zagrożenia ekonomiczne przejawiające się w takich niekorzystnych zidentyfikowanych zjawiskach jak: niski popyt na tzw. ryby małowartościowe, wzrost kosztów produkcji, duża sezonowość ruchu turystycznego, problemy z zatrudnieniem pracowników, narastająca konkurencja rynkowa. Może to świadczyć, że wiele przedsiębiorstw sektora rybackiego nie posiada własnych strategii działań mających na celu łagodzenie tych zagrożeń i szybszej adaptacji do zmiennych warunków rynkowych. Dlatego też strategia działania RLGD powinna uwzględniać pewne interwencje w ten obszar i stymulować odporność przedsiębiorstw na te niekorzystne zjawiska poprzez wspieranie działań inwestycyjnych w celu obniżania kosztów funkcjonowania podmiotów, dywersyfikacji ich przychodów, oraz wdrażaniu innowacyjnych technologii i kreowania nowych produktów.

Projektując cele operacyjne (główne) strategii działania RLGD należy również w szerokim zakresie uwzględniać zidentyfikowane szanse, tym bardziej że w analizie SWOT wykazano ich znaczną rangę. Pozytywne czynniki zewnętrzne mogą być wykorzystane nie tylko do osiągnięcia celów operacyjnych, ale w tym przypadku mogą równocześnie eliminować zagrożenia zewnętrzne. Struktura zidentyfikowanych szans może świadczyć o znacznym potencjale rozwojowym obszaru tkwiącym w szerokiej dywersyfikacji działalności podmiotów rybackich oraz wykorzystaniu potencjału rozwoju nowych rynków dla lokalnych produktów, wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną i nowych technologii w produkcji ryb konsumpcyjnych i ich przetwórstwa.

Zjawisko to jest skorelowane z obserwowanymi trendami na rynkach europejskich oraz polityką państwa promującą proces skracania łańcucha dostaw w branży rolno-spożywczej. Cechą krótkich łańcuchów dostaw jest krótka droga produktów żywnościowych od producenta do konsumenta, dzięki czemu jej jakość jest wyższa oraz zredukowane są koszty pośredników i transportu. To szansa szczególnie dla drobnych producentów, a tacy dominują w obszarze RLGD. Istotnym zagadnieniem w kontekście skracania łańcuchów dostaw jest również kryzys klimatyczny i związane z nim ograniczanie emisji czy ilości odpadów.

Analiza SWOT dostarczyła również informacji o silnych cechach wewnętrznych, które charakteryzują podmioty działające w obszarze wdrażania LSR i obejmują one m.in. unikalne zasoby przyrodnicze, dużą koncentrację profesjonalnego sektora rybackiego oraz wynikające z tego tradycje w produkcji i spożywaniu ryb. Cele operacyjne (główne) strategii RLGD powinny zatem uwzględniać wykorzystanie i umacnianie tych walorów poprzez projektowanie operacji chroniących zasoby przyrodnicze i wzmocnienie pozycji rynkowych lokalnych przedsiębiorstw. Postulat ten może być zrealizowany poprzez działania optymalizujące wykorzystanie zasobów przedsiębiorstw sektora rybackiego oraz uzyskanie dodatkowych źródeł przychodów.

Wśród czynników wewnętrznych, które mają negatywny wpływ na realizację celów i zadań podmiotów zlokalizowanych na obszarze realizacji LSR oraz na jej ogólne funkcjonowanie wyróżniono przede wszystkim przestarzałą infrastrukturę części podmiotów gospodarczych związanych z rybactwem, sezonowość i niestabilność dostaw ryb, niską rentowność gospodarki rybackiej oraz przetwórstwa ryb małowartościowych, a także słaby system promocji lokalnych produktów. Słabe strony z pewnością ograniczają funkcjonowanie podmiotów sektora rybackiego, ale nie są dominującymi czynnikami. Cele główne strategii RLGD powinny skupiać się na wykorzystaniu szans rynkowych, jednocześnie dążąc do eliminacji lub minimalizacji słabości organizacji.

Reasumując

Analiza SWOT wykazała bieżącą sytuację podmiotów działających w obszarze RLGD, która charakteryzuje się dominacją czynników zewnętrznych mających potencjalny korzystny wpływ na funkcjonowanie organizacji, ale równocześnie mogących w przyszłości działać hamująco. Najważniejszymi zatem celami operacyjnymi strategii przystosowawczej będą spójne interwencje w celu skutecznej eliminacji zagrożeń oraz wykorzystania zmian rynkowych. Zmieniające strukturę organizacji przedsiębiorstw, tak aby zwiększać poziom dywersyfikacji działalności oraz adaptowalność do zmian rynkowych i zdolność do wprowadzania innowacji technologicznych.

V. Cele LSR, środki, operacje planowane do wsparcia

Realizację strategii rozwoju oparto o trzy główne cele strategiczne oraz jeden cel uzupełniający:

- 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy**
- 2. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich**
- 3. Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki**
4. Współpraca międzyterytorialna wspierająca realizację powyższych celów, poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów.

Wybór celów strategicznych LSR poprzedzony został analizą obszaru objętego LSR pod względem słabych i mocnych stron, zasobów, potencjału, szans i zagrożeń. Dokonano analizy struktury i funkcjonowania sektora rybactwa śródlądowego zarówno w skali krajowej jak i w obszarze RLGD. Dokonano także identyfikacji głównych barier i problemów, które utrudniają wdrażanie i funkcjonalnie modelu gospodarki opartej o zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych w sektorze rybactwa śródlądowego i akwakultury.

Cele LSR są spójne ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa-2030>) oraz Strategią Rozwoju Rolnictwa i Rybactwa w województwie Warmińsko-Mazurskim do 2030 roku. Należy podkreślić iż tylko jedno województwo posiada dokument planistyczny dotyczący sektora rybackiego. (https://warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Departament_Rozwoju_Obszarow_Wiejskich_i_Rolnictwa/strategia_rybactwa_2012_publicacja.pdf)

V.1 Cele główne

Cel główny 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy

Przewidziane w celu ogólnym 1. operacje mają być impulsem inicjującym wdrażanie przez podmioty sektora rybackiego modelu gospodarczego, którego efektem będzie rozwój inwestycji chroniących środowisko naturalne oraz umożliwiających jego odtwarzanie. W toku konsultacji społecznych zidentyfikowano cztery cele operacyjne, które w warunkach gospodarczych i środowiskowych RLGD mają kluczowe znaczenie a jednocześnie są bardzo kapitałochłonne:

1. Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych,
2. Budowa infrastruktury kierującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej,
3. Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich,
4. Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu.

Inwestycje w produkcje i magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych oddziałują w dwóch obszarach:

- Środowiskowym - przyczyniając się do wsparcia transformacji energetycznej i budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego kraju oraz poprawy jakości powietrza.
- Ekonomicznym - odbiorcy energii elektrycznej korzystający z systemów energetycznych opartych na OZE mogą w znacznym stopniu lub nawet całkowicie ograniczyć pobór prądu z sieci energetycznej, a tym samym zmniejszyć koszty funkcjonowania przedsiębiorstw.

Odnawialne źródła energii w znacznym stopniu mogą wpłynąć na konwergencję wzrostu i zrównoważonego rozwoju oraz efektywności energetycznej. Badania ekonomiczne wskazują, że zwiększenie udziału energii odnawialnej w zużyciu energii końcowej, bezpośrednio przekłada się trwałość wzrostu. Źródła OZE wytwarzają energię wykorzystywaną przez przemysł i gospodarstwa domowe, co wpływa zarówno na stronę konsumpcyjną, jak i produkcyjną a w rezultacie przekłada się na zwiększenie wzrostu gospodarczego. Zapobiega wykluczeniu społecznemu, w tym spowodowanemu przez tzw. ubóstwo energetyczne. To znaczy, przyczynia się do zmniejszenia kosztów energii i zwiększenia jej dostępności, i prowadzi do ograniczenia nierówności społecznych. Charakterystyka specyfiki sektora rybackiego na obszarze RLGD wskazuje na znaczne zapotrzebowanie na inwestycje w OZE, jednak duża kapitałochłonność ogranicza ich szybki rozwój.

Istotną pozycją w strukturze działalności gospodarczej obszaru RLGD jest przemysł turystyczny, co jest zresztą charakterystyczne dla niemal całego regionu geograficznego Warmii i Mazur. Wysoka ranga tej aktywności gospodarczej wynika z uwarunkowań środowiskowych, infrastruktury turystycznej oraz z względnie niskiej koncentracji innych form przemysłu. Jednak szybki rozwój masowej turystyki wraz z wzrostem intensywności rolniczego użytkowania obszarów wokół jezior powoduje przyspieszoną ich degradację. Zdecydowana większość badanych jednolitych części wód powierzchniowych w województwie jest w złym stanie. Największy wpływ na taką klasyfikację ma m.in. przemysł turystyczny (https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/raporty/stan_srodowiska_2020_warminsko-mazurskie.pdf).

Konsekwencją pogarszającego się stanu wód i wzrastającej antropopresji na ekosystemy wodne są: zanik siedlisk i tarlisk dla ryb, niekorzystne zmiany w strukturach populacjach ryb, masowe zakwity toksycznych glonów. Nasilające się te negatywne zjawiska będą miały kluczowy wpływ na dalsze funkcjonowanie sektora rybackiego oraz turystycznego, a w perspektywie średnio i długoterminowej mogą nawet spowodować całkowity upadek tych sektorów.

Zaproponowane w celach operacyjnych działania będą przyczyniały się do ograniczania i przeciwdziałania negatywnemu wpływu zróżnicowanej działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy. Poprzez inwestycje w tworzenie kierunkowej infrastruktury turystycznej i planowe zagospodarowanie przestrzeni dostosowanej do dopuszczalnego obciążenia środowiska można aktywnie służyć jednocześnie rozwojowi turystyki i ochronie środowiska przyrodniczego, przy równoczesnym utrzymaniu integralności kulturowej stabilności ekonomicznej obszaru. Produkty turystyki opartej o takie zasady będą współgrać z lokalnym środowiskiem, społecznością i kulturą, w wyniku czego te ostatnie staną się beneficjentami, a nie ofiarami rozwoju masowej turystyki.

Działalność sektora rybackiego na obszarze RLGD opiera się przede wszystkim na produktywności zasobów naturalnych, a ściślej ujmując na dostępnych zasobach ryb. Bez względu na rodzaj produktu końcowego (np. ryb przeznaczonych do konsumpcji) czy też świadczonej usługi (np. umożliwienie wędkowania, rekreacja) do prawidłowego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w obszarach zależnych od rybactwa niezbędne są stabilne populacje ryb i dobry stan ekosystemów wodnych.

Jak już wcześniej wspomniano efektem pogarszającego się stanu środowiska jest spadek efektywności tarła naturalnego ryb. Dlatego uznano, że inwestycje w poprawę warunków naturalnego rozrodu ryb mają istotny wpływ na rozwój sektora rybackiego i są warunkiem dalszego zrównoważanego rozwoju obszaru RLGD. Budowa lub odtwarzanie tarlisk nie tylko poszerzą wachlarz zabiegów gospodarczych prowadzonych przez podmioty rybackie na rzecz ochrony zasobów ryb, ale również będą wyznaczały nowe kierunki w dziedzinie rybactwa. W praktyce rybackiej zabiegi wspierające tarło naturalne nie są jeszcze powszechnie stosowane, dominują bowiem prace związane z tarłem w sztucznych warunkach i produkcją materiału zarybieniowego na potrzeby zarybień wód naturalnych.

Z badań prowadzonych przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Państwowy Instytut Badawczy w Olsztynie wynika, że mimo przemian społeczno-ekonomicznych i transformacji gospodarczej w kraju w latach 90-tych, w bogatych w wody śródlądowe regionach północno-wschodniej Polski kłusownictwo jest nadal istotnym problemem ekologicznym, gospodarczym i społecznym. Zmieniły się również metody kłusownicze oraz specyfika rodzajów kłusownictwa. Aktywność ta przybrała mniej zorganizowaną formę, ale poprzez większą liczbę naruszeń prawa o lżejszym charakterze (np. kłusownictwo wędkarskie, nieprzestrzeganie regulaminów wędkowania), negatywny wpływ kłusowniczego procederu na populacje ryby nie zmniejszył się. (https://zs.infish.com.pl/sites/default/files/Monografia_KKRUIJ_2018.pdf -strona 94).

Inwestycje w zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu mają charakter prewencyjny oraz poprawiają wykrywalność łamania przepisów. Wpisują się w specyfikę działalności kłusowniczej na obszarze RLGD oraz odpowiadają w swym zakresie na potrzeby zidentyfikowane przez podmioty sektora rybackiego oraz podmioty społeczne i publiczne.

Cel główny 2. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich

W celu głównym 2. przewidziano trzy cele operacyjne skupiające się głównie na działaniach „miękkich” o charakterze społecznym:

1. Inwestycje lub działania związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej, w tym budowę i modernizację izb pamięci lub budowę ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych.
2. Upowszechnianie wiedzy na temat tradycyjnych umiejętności i technik rybackich oraz promowanie roli jaką w społeczności odgrywa sektor rybacki.
3. Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych.

Region północno-wschodniej Polski charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem jeziorności. W samym województwie warmińsko-mazurskim jeziora stanowią blisko 8% powierzchni województwa. W gminach

obejmujących swym zasięgiem obszar RLGD parametry jeziorności przyjmują wyższe wartości, areał wód wynosi około 58 000 ha. Tak duża koncentracja wód sprzyjała rozwojowi rybołówstwa już od czasów prehistorycznych, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne na tym obszarze oraz bogata lokalna kultura związana z rybackim rzemiosłem. Ślady jej znajdziemy nie tylko w zachowanych dość licznie miejscach, gdzie uprawia się tradycyjne rybołówstwo, ale także w lokalnych zwyczajach i tradycjach (np. wodowanie Króla Sielaw w Mikołajkach), w nazwach miejscowości np. (Węgorzewo, Ogonki). W latach 30. ubiegłego w miejscowości Lötzen (obecnie Giżycko) mieściła się szkoła rybacka. O znaczeniu rybactwa dla lokalnych społeczności przeczytamy również w literaturze związanej z regionem (np. Dzieci Jerominów, Proste życie - Ernsta Wiecherta).

Unikatowa kultura rybacka wraz z trudną i często tragiczną historią ludu związanego z obszarami dzisiejszych Mazur w pełni zasługują na zachowanie i jej promowanie. Segment turystyki określanej przymiotnikiem historycznej lub kulturowej systematycznie wzrasta. W erze wielkich aglomeracji i oderwania od korzeni, nowe trendy w turystyce są coraz bardziej zindywidualizowane. Ludzie potrzebują już nie tylko ciszy i spokoju, ale też różnych form rozwoju intelektualnego, duchowego czy emocjonalnego. Wśród takich przyszłościowych tendencji, regionalne organizacje turystyczne coraz częściej wskazują na m.in.: bardziej widoczne włączenie elementów sztuki, kultury i historii do imprez zorganizowanych i wakacji indywidualnych, potrzebę lepszego i bardziej kreatywnego przekazywania informacji, regionalny charakter miejsc docelowych, zmianę podejścia turysty, który rzadziej wybiera standardowe, sztuczne atrakcje. Coraz większe znaczenie zaczynają mieć miejsca z wartością dodaną, którą stanowią walory kulturowe i historyczne, a także ściśle związane z nimi walory kulinarne. Turystyka kulturowa i historyczna może więc stać się szansą dla małych miast i rejonów, które mają ograniczone możliwości rozwoju w innych dziedzinach gospodarki.

Inwestycje w działania związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej są przede wszystkim wyzwaniem dla sektora publicznego oraz społecznego, gdyż inicjatywy takie mają charakter prospołeczny oraz kulturotwórczy, a mniejszym stopniu mają zaś służyć przedsięwzięciom o charakterze gospodarczym podejmowanym przez podmioty sektora rybackiego. Oczywiście muszą one być realizowane w ścisłej współpracy z sektorem rybackim, gdyż ten jest istotnym źródłem dziedzictwa niematerialnego związanego z kulturą i tradycjami rybackimi w regionie. W ramach tego celu operacyjnego przewidywane są inwestycje w budowę i modernizację izb pamięci, budowę ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych.

Jeszcze głębszy kontakt z kulturą rybacką można uzyskać poprzez aktywne uczestnictwo w prezentacjach tradycyjnych umiejętności i technik rybackich. Potrzeba takich działań została zidentyfikowana również podczas konsultacji społecznych przy opracowywaniu RLGD. Uznano bowiem, że ten obszar aktywności może przynieść szereg korzyści nie tylko w promowaniu tradycyjnego rybactwa wraz z jego produktami, ale również pokazywaniu roli jaką w społeczności odgrywa sektor rybacki, poprawiając tym samym wizerunek tej grupy zawodowej. Planowane w tym zakresie działania będą również spójnym uzupełnieniem innych przedsięwzięć promocyjnych np. z pokazów i warsztatów kulinarnych.

Analiza SWOT obszaru RLGD wyraźnie wskazuje, że w jego obrębie funkcjonuje bardzo słaby system promocji ryb i produktów rybnych a także brak efektywnego systemu informacji o walorach ekologicznych i kulinarnych. Wizerunkowe niedostatki produktów rybactwa z pewnością mogą mieć wpływ na niską rentowność przetwórstwa ryb w tym szczególnie gatunków mało popularnych tzw. „małocennych”.

Jak również pokazała analiza SWOT czynnikami zewnętrznymi mogącymi eliminować wewnętrzne słabości obszaru są nowe zjawiska socjoekonomiczne obserwowane zarówno w skali kraju jak za zagranicami Polski. Wśród nich wymienia się m.in.: rozwój rynków dla lokalnych produktów (dziedzictwo kulinarne - „culinary heritage”), produktów naturalnych (ekologicznych) i funkcjonalnych, co jest skorelowane z ogólnym wzrostem świadomości ekologicznej i zdrowotnej społeczeństwa.

Zmiana postaw konsumenckich przekłada się na wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną w tym na turystykę kulinarną. Pojęcie „turystyka kulinarna” jest znane już od lat 90. XX w., choć odnosi się do czynności znanego człowiekowi od setek lat. Obecnie w dobie rewolucji żywieniowej szeroko rozumiana kulinaria stają się

ogromną wartością dodaną w podejmowanych przez turystów podróżach do wielu miejsc na świecie, ale również do tych bliskich we własnym kraju. Aspekty kulinarne i żywieniowe coraz częściej stają się jedną z ważniejszych motywacji dla planujących urlop i wybór miejsca pobytu.

Zaangażowanie stron publicznej i społecznej na różnych szczeblach, które w swoich działaniach promują dziedzictwo kulinarne przekłada się na wzrastające zainteresowanie społeczeństwa tematyką kulinariów, jaka jest związana zarówno z obszarami wiejskimi, jak i z aglomeracjami miejskimi. Turystyka kulinarna w Polsce w ciągu ostatnich lat bardzo dynamicznie się rozwija, a dowodem tego są m.in. organizowane liczne wydarzenia kulinarne, powstające szlaki kulinarne, otwierane lokale gastronomiczne oferujące kuchnię polską, w tym regionalną i lokalną, aranżowane wystawy kulinarne w muzeach, urządzane targi promujące żywność tradycyjną czy uruchamiane warsztaty praktycznej nauki sporządzania potraw lub produktów żywnościowych. Kultura staje się jednym z podstawowych czynników kształtujących atrakcyjność produktu turystycznego. Od niej zależy też rozwój turystyki w danym regionie. Wymogiem jest jednak zachowanie wysokiej jakości potraw oraz sporządzanie ich z wykorzystaniem tradycji kulinarnych i surowców regionalnych. Turystyka kulinarna może być więc atrakcją regionu, elementem jego promocji i motywem podróży.

Turystyka kulinarna charakteryzuje się nieco odmienną specyfiką niż popularna turystyka masowa, dzięki czemu potencjalnie może być rozwiązaniem problem generowanych przez sezonowego turystę masowego takich jak: sezon turystyczny ograniczony do miesięcy wakacyjnych, duża wrażliwość na kaprysy pogody, nierównomierna presja skupiona na wąskich obszarach (np. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich).

Wykorzystanie potencjału turystyki kulinarnej wymaga wprowadzenia spójnych działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących konsumpcji ryb z lokalnej produkcji rybackiej, a także propagowania lokalnych tradycji kulinarnych. W ramach tego celu przewidują się finansowanie kampanii informacyjnych i przedsięwzięć promocyjnych takich jak: imprezy okolicznościowe, targi, warsztaty i pokazy kulinarne.

Cel główny 3. Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki

W przypadku sektora rybactwa i akwakultury niebieska gospodarka odnosi się do zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych rzek i jezior w sposób przynoszący korzyści zarówno dla środowiska, jak i dla lokalnej gospodarki. Wybór operacji w ramach LSR umożliwi wdrażanie głównych postulatów niebieskiej gospodarki, które będą obejmować działania mające na celu produkcję zdrowej i lokalnej żywności, pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł, rozwój turystyki, oraz ochronę ekosystemów wodnych w sposób przyjazny dla środowiska, bardziej efektywny i bardziej zrównoważony. Cel główny został wyrażony w trzech celach operacyjnych:

1. Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania.
2. Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowartościowych.
3. Wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich.

Niebieska gospodarka jest gospodarką niskoemisyjną, zasobooszczędną i o obiegu zamkniętym, opartą na wzorcach zrównoważonej konsumpcji i produkcji, poprawiającą dobrobyt ludzi i sprawiedliwość społeczną, generującą wartość ekonomiczną i zatrudnienie oraz znacznie zmniejszającą zagrożenia dla środowiska i niedobory ekologiczne. Definiowana jest również jako rozwój zrównoważony, czyli spełniająca trzy kryteria: jest pożądana społecznie, dopuszczalna ekologicznie i ekonomicznie uzasadniona.

Usługi ekosystemowe dostarczane przez ekosystemy jezior i rzek oraz obszary przybrzeżne mogą przyczyniać się do poprawy jakości życia ich mieszkańców, poprawy bezpieczeństwa żywnościowego, a także przynosić wymierne korzyści ekonomiczne. Powyższe postulaty mogą być z powodzeniem realizowane na obszarze działania LSR. Sprzyja ku temu struktura geograficzna obszaru wraz z dużą zasobnością w naturalne zbiorniki wodne, duże walory turystyczne oraz korzystna infrastruktura gospodarcza regionu.

Inwestycje na rzecz rozwoju zrównoważonej niebieskiej gospodarki przewidziane do finansowania w ramach LSR będą wypełniały cele przewidziane w § 3 Rozporządzenia co najmniej w kilku wymiarach. Wsparcie podmiotów sektora rybackiego w poszukiwaniu nowych, bezpiecznych ekologicznie technologii wykorzystania naturalnych zasobów ryb nie tylko da impuls do dywersyfikacji źródeł dochodów, ale także będzie działaniem, które kultywuje dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich.

Doskonałym przykładem takich działań będzie wsparcie inwestycji związanych z zagospodarowaniem gatunków ryb uznanych jako produkty o niskiej wartości ekonomicznej tzw. „ryby małowenne”. Inwestycje w rozwój technologii pozyskania, przetwarzania oraz rozwoju rynku ryb małowennych jest wyrazistym przykładem niebieskiej gospodarki w obiegu zamkniętym.

Pozyskiwanie ryb małowennych przynosi korzyści ekologiczne w postaci regulacji struktury populacji ryb w jeziorach, skutecznego wycofywania z jezior biogenów (głównie azotu i fosforu) przyspieszających eutrofizację zbiorników wodnych. W wymiarze ekonomicznym jest to optymalne wykorzystanie zasobów przedsiębiorstw sektora rybackiego oraz uzyskanie dodatkowych źródeł przychodów.

Do najważniejszych funkcji kompleksowej gospodarki rybami małowennymi należą:

- a) realizacja bezpośredniej i pośredniej ochrony ichtiofauny w zbiornikach wodnych,
- b) produkcja i dostarczanie na rynek lokalny i krajowy ryb konsumpcyjnych o dużych walorach kulinarnych i zdrowotnych,
- c) zaspokajanie potrzeb społecznych,
- d) wpływ na rozwój innych form aktywności gospodarczej, (turystyka dedykowana, gastronomia, etc.),
- e) tworzenie nowych miejsc pracy i rozwój nowych technologii przetwórstwa,
- f) wzrost efektywności wykorzystania naturalnych zasobów i potencjału gospodarczego lokalnych przedsiębiorstw.

V.2 Cele uzupełniające

Po zebraniu informacji ze spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami wynika, że najbardziej odpowiadający potrzebom przedstawianym na spotkaniach cel, który może uzupełniać główne kierunki wdrażania LSR, to

Cel 4 (uzupełniający) Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez LGR celów, o których mowa powyżej, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.

W ramach wdrażania LSR w okresie 2023 - 2027 realizowane będą trzy projekty współpracy. Dwa realizowane w ramach współpracy międzyterytorialnej, jeden w ramach współpracy międzynarodowej. Doświadczenia członków LGR Mazury pokazują jak bardzo cenne są doświadczenia i wiedza zdobywane podczas spotkań z innymi organizacjami. Zdobyte w ten sposób informacje wykorzystywać będziemy dla realizacji celów zaplanowanych w strategii. Projekty partnerskie to również budowanie sieci kontaktów i wieloletnia współpraca przy wdrażaniu sprawdzonych rozwiązań, ale także wspólne doświadczenia z nowatorskich, trudnych przedsięwzięć, które trudno byłoby wdrożyć samodzielnie przez RLGD z różnych regionów i krajów. Zakres projektów opisany został w podrozdziale V.3.

V.3 Środki służące do osiągnięcia celów

Cel główny 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy

Dla osiągnięcia celu zaplanowano wsparcie operacji w ramach konkursów skierowanych do Beneficjentów na poszczególne zakresy:

Działanie 1.1. Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych

Wsparcie uzyskują operacje składane przez Beneficjentów sektora gospodarczego, w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości do 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących przedsiębiorstw w realizacji inwestycji w instalacje OZE pozwalających na podniesienie ekonomiczności firm.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru wniosków o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD.

Działanie 1.2 Budowa infrastruktury kierującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów sektora społecznego i publicznego w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości do 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane poprzez wsparcie inwestycji w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną kierującą antropopresję na środowisko naturalne w sposób chroniący obszary szczególnie wrażliwe i objęte różnymi formami ochrony.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru wniosków o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD. Na etapie ogłaszania naboru RLGD będzie mogło również wprowadzić dodatkowe warunki w zakresie uszczegółowienia zakresu przedmiotowego oraz ograniczenia podmiotowego, np. tylko do sektora publicznego lub tylko do sektora społecznego.

Działanie 1.3 Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego (w tym sektora rybackiego) w otwartych konkursach lub w formie operacji własnej RLGD. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane poprzez wsparcie działań zarówno inwestycyjnych jak i innych przyczyniających się do ochrony i odtwarzania naturalnych tarlisk ryb. Mogą to być działania jednostek sektora finansów publicznych (np. instytucji badawczych), organizacji pozarządowych (np. stowarzyszeń wędkarskich), oraz sektora gospodarczego (podmioty rybackie, przedsiębiorcy).

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD.

Działanie 1.4 Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu.

Wsparcie uzyskują operacje składane przez Beneficjentów sektora rybackiego w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości do 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów,

a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących podmiotów sektora rybackiego w realizacji działań pozwalających na ograniczeniu lub wyeliminowaniu działań kłusowniczych na jeziorach obszaru wdrażania LSR.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez LGR.

Cel główny 2. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich

Działanie 2.1 inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci, muzeum, ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora publicznego i sektora społecznego w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane poprzez wsparcie inwestycji zaplanowanych przez jednostki sektora finansów publicznych lub organizacje pozarządowe inne niż RLGD w wyniku których powstaną nowe, lub zostaną zmodernizowane istniejące obiekty pokazujące, promujące i wspierające lokalną historię rybactwa i społeczność rybacką.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD. Na etapie ogłaszania naboru RLGD będzie mogło również wprowadzić dodatkowe warunki w zakresie uszczegółowienia zakresu przedmiotowego lub ograniczenia podmiotowego, np. tylko do sektora publicznego lub tylko do sektora społecznego.

Działanie 2.2 działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora publicznego i sektora społecznego w otwartych konkursach oraz w trybie operacji własnej, a także projektu współpracy. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD. Na etapie ogłaszania naboru RLGD będzie mogło również wprowadzić dodatkowe warunki w zakresie uszczegółowienia zakresu przedmiotowego oraz ograniczenia podmiotowego, np. tylko do sektora publicznego lub tylko do sektora społecznego.

Działanie realizowane poprzez wsparcie przedsięwzięć edukacyjnych, promocyjnych, marketingowych, reklamowych zaplanowanych przez jednostki sektora finansów publicznych lub organizacje pozarządowe, których efektem będzie zwiększenie wiedzy o historii rybactwa i społeczności rybackiej wśród mieszkańców obszaru i turystów.

Działanie 2.3 działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora publicznego i sektora społecznego w otwartych konkursach oraz w trybie operacji własnej, a także projektu współpracy. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane poprzez wsparcie przedsięwzięć edukacyjnych, promocyjnych, marketingowych, reklamowych zaplanowanych przez jednostki sektora finansów publicznych lub organizacje pozarządowe, których efektem będzie zwiększenie wiedzy o kulinarnych tradycjach rybackich, wartości lokalnego produktu rybackiego i lokalnych producentów tego produktu.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD. Na etapie ogłaszania naboru RLGD będzie mogło również wprowadzić dodatkowe warunki w zakresie uszczegółowienia zakresu przedmiotowego oraz ograniczenia podmiotowego, np. tylko do sektora publicznego lub tylko do sektora społecznego.

Cel główny 3. Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki

Działanie 3.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania

Wsparcie uzyskają operacje składane przez Beneficjentów z sektora rybackiego w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę, albo w wysokości do 600 tys. zł (jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję) w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących przedsiębiorstw w realizacji inwestycji w źródła przychodu inne niż działalność rybacka, pozwalające na podniesienie ekonomiczności firm i utrzymanie miejsc pracy.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez LGR.

Działanie 3.2 Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowartościowych.

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora gospodarczego i sektora społecznego w otwartych konkursach oraz w trybie operacji własnej, a także projektu współpracy. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych w realizacji inicjatyw w zakresie wspólnego (partnerskiego) wypracowania i promowania lokalnych produktów rybnych. Również działanie pozwalające na testowanie i wprowadzanie rozwiązań w zakresie zagospodarowania ryb małowartościowych w sposób pozwalający na wprowadzenie na rynek nowego dla obszaru produktu z tych ryb. Działania wymiany doświadczeń i korzystania z rozwiązań sprawdzonych za granicą np. w Finlandii w zakresie technologii przetwarzania ryb małowartościowych. Działanie obejmuje wydatki w zakresie warsztatów, wizyt studyjnych,

praktyk, kampanii promocyjnych, opracowania instrukcji technologicznych, receptur, testowania produkcji w małej skali.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez LGR.

Działanie 3.3 wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich

Wsparcie skierowane zostanie do Beneficjentów z sektora gospodarczego (w tym rybackiego) w otwartych konkursach. Kwota dofinansowania do 200 tys. na jednego wnioskodawcę w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych w wysokości do 50% tych kosztów, a w przypadku gdy operacja spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt „i” w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139 – w wysokości do 100% tych kosztów (patrz rozdział VII.4 Operacje w interesie zbiorowym).

Działanie realizowane będzie poprzez wsparcie istniejących przedsiębiorstw w realizacji inwestycji w źródła przychodu inne niż działalność rybacka, mieszczące się w kategorii turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu, wykorzystującej tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszaru wdrażania LSR, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa rybackiego. Wspierane będą działania pozwalające na podniesienie ekonomiczności firm i utrzymanie miejsc pracy.

Kwota pomocy minimalna lub maksymalna będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru o przyznanie pomocy ogłaszanych przez RLGD.

Cel 4 (uzupełniający). Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez LGR celów, o których mowa powyżej, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.

Działanie 4.1 Projekty współpracy realizowane w ramach LSR

Pierwszy projekt realizowany będzie z udziałem 2 partnerów wdrażających rybackie Lokalne Strategie Rozwoju na różnych obszarach. Będzie miał charakter projektu międzyterytorialnego. Projekt ma wartość 60 000,00 Euro i będzie dotyczyć promowania zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności poprzez organizację dwóch wydarzeń kulturalno-promocyjnych (w każdej RLGD) o zasięgu co najmniej regionalnym. Realizowany będzie w okresie 2024 -2025. Przewiduje się, że weźmie w nim udział min 300 osób po stronie każdego z partnerów. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie LGR Mazury. W wyniku projektu rozpowszechniona zostanie i utrwalona wiedza o historii i tradycji rybactwa i znaczeniu rybaków i ich działalności dla lokalnej społeczności.

Drugi projekt o wartości 60 000,00 Euro realizowany będzie również z udziałem co najmniej 2 partnerów i będzie miał charakter międzyterytorialny. Jego przedmiotem będzie kontynuacja działań LGR wspólnie z sektorem rybackim w zakresie wdrożenia kampanii promującej konsumpcję ryb z miejscowej produkcji rybackiej i lokalnych punktów gastronomicznych wdrażających przepisy oparte na lokalnym produkcie rybackim. Projekt realizowany będzie w okresie 2025-2026.

Projekty wpisują się również w Cel ogólny 2. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich.

Trzeci projekt współpracy to projekt międzynarodowy, który realizować będziemy z Rybacką Lokalną Grupą Działania Lappi z Finlandii. Projekt współpracy dotyczyć będzie wymiany informacji i doświadczeń Partnerów w zakresie następujących zagadnień: podnoszenia wartości produktów rybackich i propagowania innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa, wykorzystania doświadczeń w zakresie technologii przetwarzania ryb małowartościowych i sposobów wprowadzania ich na otwarty rynek.

W ramach projektu współpracy partnerzy przewidują organizację wyjazdów szkoleniowych a także wydanie publikacji podsumowującej wyniki projektu. Istotnym elementem projektu współpracy będzie wykorzystanie i kontynuacja nawiązanych w latach poprzednich kontaktów z zagranicznymi lokalnymi grupami rybackimi.

Projekt ma wartość 40 000,00 Euro. Przewiduje się, że weźmie w nim udział 15 osób po stronie każdego z partnerów i będą to osoby reprezentujące sektor rybacki. Liderem odpowiedzialnym za realizację projektu będzie LGR Mazury.

Projekt wpisuje się w Cel ogólny trzeci: Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki.

Zaplanowane projekty współpracy przyczyniać się będą do realizacji wskaźników:

Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD - 3 sztuki (wskaźnik produktu),

Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji – 315 (wskaźnik rezultatu).

Tabela 4. Planowane operacje

Opis operacji	Grupy docelowe	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja/intensywność wsparcia)
Cel 1 Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy	osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną	Konkurs/operacja własna	Alokacja 1 200 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>1.1 Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Konkurs	200 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>1.2 Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej</i>	Sektor społeczny/ publiczny	Konkurs	824 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>1.3 Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), społeczny, publiczny	Konkurs/operacja własna	36 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>1.4 Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu</i>	Sektor rybacki (gospodarczy i społeczny)	Konkurs	140 tys. Euro dofinansowanie do 100%

Cel 2. Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich	osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną	Konkurs/operacja własna/ projekt współpracy	Alokacja 800 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>2.1 Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych</i>	Sektor społeczny/ publiczny	Konkurs/operacja własna	300 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>2.2 Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.</i>	Sektor społeczny/ publiczny	Konkurs/operacja własna	200 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>2.3 Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych</i>	Sektor społeczny/ publiczny	Konkurs/operacja własna	300 tys. Euro dofinansowanie do 100%
Cel główny 3. Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki	osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną	Konkurs/operacja własna	1 200 tys. Euro dofinansowanie do 50%
<i>3.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania</i>	Sektor gospodarczy rybacki	Konkurs	450 tys. Euro dofinansowanie do 50%
<i>3.2 Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowartościowych,</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), sektor społeczny	Konkurs/operacja własna	200 tys. Euro + 40 tys. Euro projekt współpracy dofinansowanie do 100%

<i>3.3 wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Konkurs	550 tys. Euro dofinansowanie do 50%
Cel 4. Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez LGR celów, o których mowa powyżej, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.	LGR Mazury	Projekt współpracy	160 tys. Euro dofinansowanie do 100%
<i>Działanie 4.1 Projekty współpracy realizowane w ramach LSR</i>	LGR Mazury	Projekty współpracy	160 tys. Euro dofinansowanie do 100%

V.4 Operacje wspierające sektor rybacki

W ramach wszystkich działań skierowanych do sektora gospodarczego, sektor rybacki będzie podmiotem uprzywilejowanym do uzyskania wsparcia korzystając z kryterium „przynależność do sektora rybackiego”. Część operacji będzie mogła być realizowana w ramach konkursów skierowanych tylko do sektora rybackiego. Jest to działanie 1.4 *Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu* i działanie 3.1 *Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania*.

Projekt współpracy międzynarodowy również jest adresowany do sektora rybackiego w celu umożliwienia rybakom poznania technologii i praktyk Finów w zakresie przetwarzania małowartościowych ryb i wprowadzania ich na rynek w postaci różnorodnych produktów. Efektem będzie wypracowanie założeń/strategii do wdrożenia tych rozwiązań na obszarze LGR Mazury.

Natomiast wiele operacji zaplanowanych do realizacji przez sektor publiczny czy społeczny również możemy zaliczyć do operacji wspierających sektor rybacki. Są to wszystkie działania związane z promowaniem i zachowaniem kultury i historii rybactwa, działania promujące i dokumentujące kulinarne tradycje rybackie.

VI. Spójność celów LSR z obszarem

Cele zostały sformułowane z uwzględnieniem charakterystyki obszaru i w większości odpowiadają na zdefiniowane potrzeby społeczności lokalnej, a w szczególności sektora rybackiego.

Cel pierwszy obejmuje głównie zagadnienia wspierające rozwiązywanie problemów wynikających z pogarszającego się stanu środowiska. Ponieważ cała działalność sektora rybackiego oparta jest o zasoby środowiskowe temat ten jest szczególnie postrzegany przez to środowisko. Sektor rybacki wyraźnie wskazuje potrzebę wspierania działań przyczyniających się do ograniczania negatywnych działań na zasoby środowiska naturalnego i wspomagających odtwarzanie bioróżnorodności w akwenach wodnych. Jak wynika z konsultacji społecznych na etapie opracowywania LSR obszar RLGD generalnie postrzegany jest przez lokalną społeczność jako miejsce o wyjątkowych walorach przyrodniczych, które trzeba chronić przed degradacją i tworzyć możliwości ich zrównoważonego wykorzystania dla rozwoju obszaru. Dlatego cel ogólny 1 jest celem odpowiadającym na oczekiwania zarówno ogółu mieszkańców obszaru LGD jak i przedstawicieli sektora rybackiego.

Cel drugi oparty został o wskazywane podczas konsultacji możliwości i potencjał obszaru wynikający z zasobów produktów rybackich oraz tradycji i historii rybactwa na obszarze RLGD. Ze względu na wysoką jeziorność i dużą ilość podmiotów sektora rybackiego obszar RLGD postrzegany jest przez mieszkańców jako miejsce z potencjałem do rozwijania gospodarki i kultury w oparciu o zasoby ryb jeziornych jako lokalnego produktu kulinarnego (tradycyjne potrawy z ryb, przetwory, konserwy) oraz historii rybactwa jako ciekawej oferty historyczno-kulturalnej (wydarzenia, festiwale, muzea). Obszar Mazur zawsze był jednoznacznie kojarzony z miejscem, gdzie można zjeść rybę pochodzącą z lokalnego źródła (złowioną na miejscu). Dlatego cel związany głównie z wsparciem działań w zakresie promowania i podtrzymywania tradycji rybackich oraz rybackich kulinariów jest celem wynikającym ze specyfiki obszaru odpowiadającym na potrzeby lokalnej społeczności. Wynika on również z faktu, że podczas konsultacji zauważona została potrzeba przybliżenia społeczności znaczenia sektora rybackiego i generalnie działań jakie ten sektor realizuje.

Cel trzeci odpowiada na zidentyfikowane na obszarze RLGD potrzeby wspierania sektora gospodarczego głównie w kierunkach związanych z rozwojem turystyki na niewielką skalę i z zachowaniem poszanowania dla środowiska naturalnego. Na obszarze RLGD, ze względu na ograniczenia związane z obszarami chronionymi, nie ma możliwości lokowania dużych przedsiębiorstw. Z analizy oczekiwań lokalnej społeczności wynika również, że nie oczekują oni takich realizacji ze względu na rosnącą świadomość bogactwa obszaru przyrody w jakim zamieszkują. Oczekiwania mieszkańców jak i sektora gospodarczego dotyczą wspierania działalności gospodarczych bazujących na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego. Jednocześnie zależy lokalnej społeczności na przygotowaniu oferty dla turysty chcącego wypoczywać w mniejszych ośrodkach i w bezpośrednim kontakcie z przyrodą korzystając z lokalnych produktów kulinarnych i atrakcji turystycznych. W celu tym znalazła się również możliwość wsparcia rozwoju gospodarczego w oparciu o wykorzystanie potencjału gospodarstw rybackich w pozyskiwaniu ryb małowalnych. Cel ten również wynika ze specyfiki obszaru RLGD, gdzie turystyka wędkarska oraz postępująca eutrofizacja jezior powoduje, że ilość ryb małowalnych jest coraz większa. Obecnie nie wypracowano sposobu zagospodarowania tego produktu gospodarki rybackiej. Dlatego uzasadnione jest podjęcie działań w wyniku których rozwiązania w tym zakresie zostaną zaproponowane.

VII Wybór operacji i stosowane kryteria

VII. 1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

W ramach realizacji LSR RLGD wybiera projekty do realizacji na podstawie umowy ramowej. W ramach LSR będą realizowane następujące metody wdrażania:

- a) projekty realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych w konkursach przez beneficjentów innych niż RLGD i wybieranych przez Radę a następnie przedkładanych do weryfikacji do ARiMR,
- b) projekty „własne” RLGD w których beneficjentem i realizatorem jest LGR w sytuacji kiedy operacja służąca dobru ogółu zaplanowana w LSR nie spotkała się z zainteresowaniem innych wnioskodawców,
- c) projekty współpracy międzyterytorialnej i zagranicznej realizowane w partnerstwie RLGD z innymi Rybackimi LGD.

Projekty współfinansowane w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru RLGD będą podlegały określonym procedurom, kryteriom naboru i selekcji. Przyjęte rozwiązania są zgodne przepisami krajowymi:

- a) Ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943, Dz.U. z 2023 r. poz. 412)
- b) Ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261)
- c) Ustawą z dnia z dnia 26 maja 2023 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027
- d) Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce na obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027

Procedury są niedyskryminujące, przejrzyste, oparte na obiektywnych kryteriach wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów. Wprowadzono rozwiązania zabezpieczające przed popełnianiem błędów przez członków Rady podczas oceny wniosków. Sekretarz Rady upoważniony został do unieważnienia decyzji podjętych przez członków Rady, jeśli zawierają błędy proceduralne lub merytoryczne. Ponadto aby zobiektywizować proces oceny decyzja w sprawie spełnienia danego kryterium podejmowana jest większością głosów członków Rady z zachowaniem parytetów sektorowych oraz wyłączeń z wyboru operacji z uwagi na ryzyko zaistnienia konfliktu interesu. Dodatkowo założono prowadzenie rejestru interesów członków Rady, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami.

Ostateczne zasady dostępności poszczególnych kwot określone zostaną w ogłoszeniu o naborze wniosków.

Intensywność udzielanej pomocy, będzie uzależniona od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji zgodnie z Rozporządzeniem.

VII.2 Proces wyboru operacji

Procedury wyboru operacji w tym kryteria wyboru operacji powstały w procesie uspołecznionym obejmującym szereg działań. Procedury wyboru operacji stanowią integralną część Umowy ramowej na realizację LSR, zatwierdzonej uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, a zatem ich uchwalenie i zmiana będzie przeprowadzana w trybie konsultacji społecznych proponowanych rozwiązań.

Wyboru operacji dokonywać będzie Rada, której skład ustalony został podczas Walnego Zebrania Członków. Rada jest organem do którego zadań będzie należało zapoznanie się ze złożonymi wnioskami, ich analizowanie, przedyskutowanie i dokonanie oceny. Końcowym efektem pracy Rady będzie lista rankingowa operacji ocenionych w naborze. Do obowiązków Rady będzie również należało wzywaniem Beneficjentów do uzupełniania niezbędnych informacji oraz rozpatrywanie protestów składanych do oceny. W procesie pracy Rady wykorzystany zostanie system informatyczny zakupiony przez LGR umożliwiający przeprowadzenie procesu oceny projektów zdalnie. Rada będzie mogła zdecydować na każdym etapie oceny, że dokona tej oceny na spotkaniu stacjonarnym w siedzibie LGR. Proces wyboru operacji podzielony zostanie na etapy:

- 1) rejestracja złożonych wniosków,
- 2) ocena pod względem formalnym i zgodności z programem, ewentualne wezwanie do uzupełnień,
- 3) ocena zgodności z LSR,
- 4) ocena wg lokalnych kryteriów oceny.

W przeprowadzeniu procesu składania i oceny operacji pod względem technicznym pomagać będą pracownicy Biura RLGD zatrudnieni na potrzeby wdrażania LSR. Dokumentacja gromadzona będzie w siedzibie Stowarzyszenia, gdzie posiadamy pomieszczenie wyposażone w szafy i biurka. Biuro wyposażone jest w sprzęt elektroniczny, dostęp do internetu oraz telefony umożliwiające komunikację z Beneficjentami i Radą.

Szczegółowo proces oceny i wyboru operacji opisany zostanie w dokumencie „Procedura oceny i wyboru operacji LGR Mazury”. Natomiast tryb i zasady pracy Rady zostanie szczegółowo opisany w dokumencie „Regulamin Rady LGR Mazury”. Powyższe dokumenty zostaną skonsultowane ze społecznością lokalną, a następnie przyjęte przez Walne Zebranie Członków.

VII.3 Kryteria wyboru operacji

Przy opracowywaniu kryteriów wyboru stosowana jest zasada niedyskryminowania uczestników wdrażania LSR zainteresowanych uzyskaniem dofinansowania. Zachowane zostały wszystkie wymagane przepisami uregulowania wynikające z Karty Praw Podstawowych. Dla poszczególnych zakresów w kryteriach uwzględniono premiowanie operacji szczególnie przyczyniających się do osiągnięcia zaplanowanych celów i wskaźników. Jednak przy ich konstruowaniu wzięto pod uwagę zachowanie równowagi zapewniającej możliwość ubiegania się o dofinansowanie jak najszerszej grupie mieszkańców. Wśród kryteriów, które zdaniem konsultujących powinny być uwzględnione przy wyborze operacji do dofinansowania pojawiły się następujące propozycje:

- 1) przynależność wnioskodawcy do sektora rybackiego (podmiot sektora rybackiego prowadzący działalność na obszarze objętym LSR, członkowie ich rodzin, domownicy).

- 2)związanie wnioskodawcy z obszarem wdrażania LSR ,
- 3)stosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska,
- 4)utrzymanie miejsc pracy,

Z konsultacji wynika również, że nie należy stosować ustalania kolejności na liście rankingowej poprzez kolejność czasową składania wniosku. Należy natomiast zastosować kryteria decydujące pozwalające na ustalenie tej kolejności. Szczegółowo kryteria

Kryterium pierwsze wynika z diagnozy obszaru wskazującej w SWOT, że na obszarze mocną stroną jest „koncentracja podmiotów gospodarczych związanych z rybactwem” oraz „profesjonalna gospodarka rybacka”, co może przełożyć się na wykorzystanie szansy polegającej na „dalszej dywersyfikacji różnych form działalności podmiotów rybackich” i budowanie „wielokierunkowych gospodarstw: rybackich, turystycznych”. Dlatego dla konkursów z wybranych przedsięwzięć w celu 1 i 3 wprowadzone zostanie kryterium premiujące wnioskodawców z sektora rybackiego.

Kryterium nr 2 zaplanowano z myślą o wspieraniu podmiotów działających na obszarze wdrażania LSR dłużej niż 2 lata, jako Wnioskodawców związanych z obszarem i jego problemami. Kryterium zachęcające do inwestowania w rozwój i utrzymania podmiotów gospodarczych i organizacji na obszarze wdrażania LSR. W diagnozie obszaru wskazano jako słabą stronę „niską aktywność gospodarczą mieszkańców”. Kryterium może przyczynić się do zwiększenia tej aktywności.

Kryteria wymienione powyżej oraz dotyczące miejsc pracy pozwolą na osiąganie wskaźników rezultatu „utrzymanie miejsc pracy” i „osoby czerpiące korzyści”

Kryterium w zakresie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska jest naturalną konsekwencją wniosków z konsultacji społecznych, gdzie na etapie gromadzenia danych o obszarze, jego potencjale i zagrożeniach zdefiniowany został wniosek, że „największą słabością obszaru jest niedostateczne zapobieganie procesom postępującej degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych (w tym obszarów leśnych, jezior)”. Natomiast w zagrożeniach wpisanych w SWOT wskazano „wzrost presji antropogenicznej na ekosystemy wodne (zanieczyszczenia wód)”. Dlatego uzasadnione jest kryterium pozwalające na osiągnięcie wskaźnika „liczba operacji w zakresie ochrony środowiska w wyniku inwestycji”.

Przygotowanie i wdrażanie LSR należy do zadań Zarządu. Tak więc inicjatywa dotycząca zmian kryteriów wyboru operacji powinna wyjść ze strony Zarządu w oparciu o wyniki ewaluacji wdrażania LSR. Procedura zmiany kryteriów zostaje uruchomiona, jeżeli przyjęte w ramach Procedury wyboru i oceny operacji zestawy kryteriów nie przynoszą spodziewanych rezultatów i nie powodują wyboru operacji, które w najlepszy sposób przyczyniałyby się do realizacji celów LSR.

Procedura zmiany kryteriów przebiegać będzie w trybie konsultacji ze społecznością, przeanalizowania ich uwag i propozycji. Następnie dokument „Kryteria oceny i wyboru operacji” jest uchwalany na Walnym Zebraniu Członków RLGD.

Wybrane proponowane najważniejsze lokalne kryteria wyboru operacji przedstawiono w tabeli poniżej:

Cel główny 1. Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy

Kryterium	Opis	Waga punktowa
Przynależność do sektora rybackiego. max. 10 pkt	Wnioskodawca jest podmiotem, o którym mowa w §4 ust. 3, 4, 6, 8, 9 Rozporządzenia przez okres krótszy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	5 pkt
	Wnioskodawca jest podmiotem, o którym mowa w §4 ust. 3, 4, 6, 8, 9 Rozporządzenia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	10 pkt

Wpływ na zachowanie bioróżnorodności w jeziorach obszaru LGD max. 10 pkt	Operacja przewiduje objęcie działaniami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu lub budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb obszar co najmniej 2 jezior	5 pkt
	Operacja przewiduje objęcie działaniami w zakresie przeciwdziałania kłusownictwu lub budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb obszar więcej niż 2 jezior	10 pkt
Wpływ na zwiększenie konkurencyjności obszaru w zakresie atrakcyjności wędkarskiej i rybackiej Max. 5 pkt	Operacja przyczynia się do przywracania lub zachowania potencjału produkcyjnego sektora rybactwa na obszarze co najmniej 2 jezior	5 pkt
Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu max. 10 pkt	Wnioskodawca w operacji zrealizuje inwestycje zapewniające wytwarzanie na potrzeby działalności gospodarczej energii ze źródeł odnawialnych	10 pkt
Powiązanie z przedsięwzięciami wskazanymi w LSR Max. 10 pkt	Wnioskodawca wykazał, że w wyniku realizacji operacji zbuduje infrastrukturę kierującą antropopresję na środowisko naturalne w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej.	10 pkt

Cel główny 2 Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich.

Kryterium	Opis	Waga punktowa
Związanie z obszarem wdrażania LSR Max. 10 pk	Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku prowadzi działalność na obszarze wdrażania LSR od: - min.36 miesięcy – 10 pkt - min. 24 miesięcy – 5 pkt - min. 12 miesięcy – 3 pkt - poniżej 12 miesięcy – 0 pkt	0-10 pkt
Wpływ na zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat historii lokalnej i tradycji rybackich regionu max. 10 pkt	W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie tradycji rybackich i lokalnej historii przekazana zostanie co najmniej 50 osobom i wnioskodawca wykaże mierzalność tego rezultatu.	5 pkt.
	W wyniku realizacji operacji wiedza w zakresie tradycji rybackich i lokalnej historii przekazana zostanie co najmniej 20 dzieciom lub młodzieży i wnioskodawca wykaże mierzalność tego rezultatu.	5 pkt
Efekt trwałości rezultatów operacji max. 10 pkt	W wyniku realizacji operacji powstanie stałe miejsce związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej izba pamięci , ścieżka edukacyjna, ścieżka przyrodnicza, itp.	10 pkt

Wpływ na informację lub promocję konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej max. 10 pkt.	Wnioskodawca zaplanował działania promocyjne i informacyjne których odbiorcami będzie co najmniej 25 osób do 25 roku życia	5 pkt
	Działania zaplanowane w zadaniu realizowane będą systematycznie przez okres min. 6 miesięcy	5 pkt

Cel główny 3. Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki

Kryterium	Opis	Waga punktowa
Przynależność do sektora rybackiego. max. 10 pkt	Wnioskodawca jest podmiotem, o którym mowa w §4 ust. 3, 4, 6, 8, 9 Rozporządzenia przez okres krótszy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	5 pkt
	Wnioskodawca jest podmiotem, o którym mowa w §4 ust. 3, 4, 6, 8, 9 Rozporządzenia przez okres dłuższy niż 12 miesięcy i udokumentował ten fakt	10 pkt
Związanie z obszarem wdrażania LSR Max. 10 pkt	Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku prowadzi działalność na obszarze wdrażania LSR od: - min.36 miesięcy – 10 pkt - min. 24 miesięcy – 5 pkt - min. 12 miesięcy – 3 pkt - poniżej 12 miesięcy – 0 pkt	0-10 pkt
Efekt aktywności i współpracy Maks. 10 pkt.	Projekt będzie realizowany w partnerstwie co najmniej dwóch podmiotów: - podmioty z tego samego sektora – 5 pkt - podmioty z różnych sektorów (np. NGO i JST) – 10 pkt	0-10 pkt
Utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwie [1] max. 5 pkt.	Wnioskodawca zadeklaruję, że w wyniku realizacji operacji utrzymane zostanie 1 miejsce pracy w przedsiębiorstwie	5 pkt
Rozwój przedsiębiorczości max. 10 pkt.	Operacja dotyczy rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorstwa w kierunku turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje kulturowe i kulinarne obszaru	5 pkt

VII.4 Operacje w interesie zbiorowym

Operacje spełniające kryterium, o którym mowa w załączniku III wiersz 13 ppkt (i) rozporządzenia 2021/1139 mogą zostać uznane za realizowane „w interesie zbiorowym”. LSR ukierunkowana jest na rybołówstwo śródlądowe i akwakulturę oraz różnicowanie wśród lokalnych społeczności. Zgodnie z definicją zawartą w w/w rozporządzeniu, żeby operacja mogła zostać uznana za realizowaną w interesie zbiorowym należy wykazać, że

- efekty operacji są dostępne dla ogółu społeczności, lub
- wnioskodawca zapewnia publiczny dostęp do wyników operacji.

Jeżeli operacje realizowane będą w interesie zbiorowym, wtedy społeczność naszego obszaru rybołówstwa i akwakultury lepiej wykorzysta możliwości zrównoważonej niebieskiej gospodarki i czerpać będzie z nich więcej korzyści, wykorzystując i rozwijając zasoby środowiskowe, kulturowe, społeczne i ludzkie.

VIII. Proces realizacji LSR, potencjał RLGD

VIII.1 Proces realizacji LSR

Osiągnięcie zaplanowanych w LSR celów i wskaźników rozplanowane zostało z uwzględnieniem przedziałów czasowych uwidocznionych w Planie realizacji budżetu LSR. Ogólną kwotę na wdrażanie LSR w okresie 2023-2029 wynoszącą 3 200 000,00 EUR podzielono na cele i przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie konstruowania LSR.

Kwotę 1 200 000,00 EUR przeznaczono na dofinansowanie operacji przyczyniających się do realizacji *Celu 1 Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystem.* Mając na względzie fakt, że pierwsze konkursy RLGD będzie mogła ogłosić w drugim kwartale 2025 roku wydatkowanie środków w tym zakresie zaplanowano na lata 2025 – 2027. Również osiągnięcie wskaźników dla przedsięwzięć z Celu 1 podzielono na wskazane powyżej lata.

Natomiast dla *Celu 2 Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich* przeznaczono kwotę 800 000,00 EUR. Działania w tym zakresie realizowane będą w latach 2025-2027.

Dla działań dotyczących ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej przeznaczono kwotę 824 tys. EUR. Kwota ta uwzględniona została w Celu 1, Działanie 1.2. Konkursy na te operacje planowane są do ogłoszenia w roku 2025 i 2026. Efektem zrealizowanych działań będą nowe lub przebudowane obiekty infrastruktury ogólnodostępnej i kierunkującej antropopresję z zachowaniem przyjazności dla środowiska naturalnego.

Nie uwzględniliśmy w strategii realizacji projektów grantowych i wynika to z ograniczonej możliwej do pozyskania kwoty na wdrażanie LSR i jednocześnie rozległego obszaru obejmującego 17 gmin.

Cel 3. *Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki* to przede wszystkim środki na wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw. W roku 2025 i 2026 zaplanowane zostały nabory w tym zakresie z kwotami po 500 tys. Euro.

Środki na wsparcie funkcjonowania RLGD pozwolą wspierać beneficjentów w realizacji operacji na które uzyskali dofinansowanie, a także na wspieranie Wnioskodawców w przygotowaniu dobrych projektów i ubieganie się o dofinansowanie. Pozwoli to również na sprawne informowanie o możliwościach uzyskania dofinansowania z wykorzystaniem nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych (strona www, korespondencja e-mail) oraz poprzez indywidualne doradztwo w Biurze RLGD i na organizowanych spotkaniach szkoleniowo-informacyjnych. Dodatkowe działania jakie będziemy podejmować w ramach środków na funkcjonowanie to wsparcie mieszkańców w zakresie poszukiwania innych poza Funduszami Dla Rybactwa źródeł finansowania pomysłów wpisujących się w realizację celów strategii. Inne wsparcie oferowane mieszkańcom to poszukiwanie partnerów do wspólnych realizacji projektów i budowanie partnerstw wielosektorowych dla rozwiązywania problemów na obszarze wdrażania LSR.

VIII.2 Planowane działania informacyjne i wzmacniające partnerstwo we wdrażaniu LSR

RLGD angażować będzie jak największą i reprezentatywną część społeczeństwa we wdrażanie LSR oraz jej aktualizację. Na takim postępowaniu bowiem opiera się podejście partnerskie i zasady rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Dlatego w swoich działaniach RLGD stosować będzie zasadę pełnej jawności działań. W celu jej urzeczywistnienia prowadzone będą liczne i intensywne działania informacyjno-promocyjne służące udostępnianiu i rozpowszechnianiu informacji na temat RLGD i podejmowanych przez nią inicjatyw. Jednym z elementów zasady partnerstwa na etapie wdrażania LSR będzie powołanie i funkcjonowanie Zespołu Monitorującego z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej. Udział we wdrażaniu LSR może być przez mieszkańców obszaru realizowany poprzez działania dotyczące realizacji własnych operacji przyczyniających się

do osiągnięcia celów LSR, albo poprzez udział w działaniach RLGD w zakresie aktywizacji społeczności, promocji i informacji. Żeby mieszkańcy mogli w ten sposób zrealizować swój udział we wdrażaniu LSR prowadzone będą działania informacyjne i szkoleniowe dotyczące ogłaszanych naborów. RLGD wykorzysta szereg metod współpracy z mieszkańcami poprzez wykorzystanie gminnych tablic ogłoszeniowych, strony internetowej własnej oraz gmin. Członkowie stowarzyszenia otrzymywać będą bieżącą informację na kontakt e-mail. Każdy mieszkaniec będzie mógł uczestniczyć w otwartych spotkaniach warsztatowo- informacyjnych dotyczących naborów wniosków do dofinansowania. Również udział w pozostałych działaniach aktywizacyjnych, informacyjnych, promocyjnych będzie otwarty dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Każdy też będzie mógł skorzystać z pomocy pracowników Biura RLGD. Otrzymają tu niezbędne wyjaśnienia i odpowiedzi. Na stronach www oraz w Biurze każdy zainteresowany będzie miał udostępnione potrzebne materiały. Na stronach umieszczane będą także aktualności, raporty, opracowania, sprawozdania dotyczące działalności Stowarzyszenia i wdrażania LSR. Mieszkańcy mogą przez cały czas zgłaszać do Biura RLGD wnioski i postulaty dotyczące wdrażania LSR. Zarząd będzie dokonywał ich analizy i przedstawiał społeczności lokalnej wnioski w zakresie ich uwzględnienia lub odrzucenia. W przypadku uwzględnienia wniosków zarząd proponuje podjęcie odpowiedniej decyzji w zakresie zmiany LSR. Wszystkie proponowane zmiany w LSR, również te które zostały zgłoszone przez organy Stowarzyszenia (Zarząd, Rada, WZC) przedstawiane będą jak najszerszej lokalnej społeczności do konsultacji przed ich zatwierdzeniem.

W oparciu o prowadzony monitoring wdrażania LSR na poszczególnych etapach osiągania zaplanowanych wskaźników przygotowywany będzie raport z ewaluacji. Przedstawiany on będzie mieszkańcom obszaru w celu umożliwienia wypowiedzenia się na temat wyników tej ewaluacji i zgłoszenia swoich postulatów. Raport ten będzie również przedstawiany podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia w celu przedyskutowania i ewentualnie podjęcia koniecznych działań.

W celu zapewnienia udziału we wdrażaniu LSR przedstawicielom sektora rybackiego organizować będziemy spotkania konsultacyjno-informacyjne dla tego sektora. Jeden dzień w tygodniu, w okresie naboru wniosków, przeznaczony będzie w Biurze RLGD na indywidualne konsultacje projektów przygotowywanych przez podmioty z sektora rybackiego. Będą to konsultacje stacjonarne lub on-line z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

VIII. 3 Zasady horyzontalne w realizacji LSR

Na etapie tworzenia LSR na lata 2023 – 2027, m.in. w określaniu celów, przedsięwzięć i projektów uwzględniono zasady zgodne z tzw. politykami horyzontalnymi, czyli celami strategicznymi i priorytetami rozwojowymi określonymi w strategii Europa 2020 oraz w art. 9 Rozporządzenia 2021/1060. Są to: *Zrównoważony rozwój, Równość szans i niedyskryminacja oraz Równość płci*. Zasady będą stosowane w kolejnych etapach wdrażania LSR: realizacja, monitoring i ewaluacja LSR.

Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza, że rozwój społeczny i gospodarczy nie może pozostawać w konflikcie z interesami ochrony środowiska i ładu przestrzennego. Z uwagi na to projektowane w LSR działania uwzględniają potrzeby przyszłych pokoleń, mając na względzie przede wszystkim zachowanie równowagi przyrodniczej i przestrzennej. Wszelkie działania będą realizowane z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym ich integralności i spójności.

Ponadto LSR na lata 2023 - 2027 wpisuje się w cel wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE (Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej), oraz z uwzględnieniem celów ONZ (Organizacja Narodów Zjednoczonych) dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasadami „nie czyni poważnych szkód”.

Zasada równości szans i niedyskryminacji oznacza umożliwienie wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną – sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. Poza tym

wszystkie produkty projektów (usługi, infrastruktura, towary, produkty) realizowane w ramach LSR na lata 2023 – 2027 środków EFMRA będą dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że będą one zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, opartego na ośmiu regułach:

1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności,
2. Elastyczność w użytkowaniu,
3. Proste i intuicyjne użytkowanie,
4. Czytelna informacja,
5. Tolerancja na błędy,
6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku,
7. Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania,
8. Percepcja równości.

Powyższe zasady bardzo ściśle łączą się z inkluzywnością, rozumianą jako powszechność i dostępność dla każdego.

LSR uwzględnia także **Zasadę równości szans kobiet i mężczyzn**, która prowadzi do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta gwarantuje możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

VIII. 4 Zdolność RLGD do realizacji LSR

Prace nad LSR rozpoczęliśmy od analizy możliwości uzyskania dofinansowania na jej wdrażanie w nowych warunkach finansowych i programowych Funduszy Europejskich Dla Rybactwa na okres 2021-2027. W wyniku tych analiz rozpoczęliśmy wspólnie przez dwie dotychczasowe RLGD przygotowania do opracowania LSR. W wyniku tego utworzono nowe Stowarzyszenie Lokalną Grupę Rybacką „Mazury”, która objęła swoim obszarem część gmin z tych dwóch wcześniejszych RLGD. Obecnie jest to część obszaru wcześniejszej Lokalnej Grupy Rybackiej „Wielkie Jeziora Mazurskie” wdrażającej Lokalną Strategię Rozwoju w gminach powiatu węgorzewskiego i giżyckiego oraz część obszaru Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze” wdrażającej LSR w gminach powiatu piskiego i mrągowskiego. Dodatkowo dołączyły trzy gminy spoza dotychczasowych obszarów działania wymienionych powyżej RLGD. Obecnie członkami LGR „Mazury” jest zarówno Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” jak i Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie”. Stowarzyszenia te mają doświadczenie we wdrażaniu programów dotyczących rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Jedna i druga organizacja wdrażały w okresie 2014-2020 strategię dwufunduszowe finansowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i środków Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze” na lata 2014-2020. Natomiast w o okresie 2007-2013 LGD „Mazurskie Morze” i LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie” wdrażały dwie odrębne strategię: Lokalną Strategię Rozwoju Obszarów Zależnych Od Rybactwa finansowaną ze środków Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” oraz Lokalną Strategię Rozwoju finansowaną ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Przedstawiciele Zarządów tych organizacji zasiadają obecnie w Zarządzie Lokalnej Grupy Rybackiej „Mazury” i posiadają kompetencje i doświadczenie niezbędne do opracowania i wdrażania LSR finansowanej z Funduszy Europejskich Dla Rybactwa na lata 2021-2027. Członkami Stowarzyszenia są również samorządy gmin, które mają doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków opisanych powyżej programów. Jest to 17 gmin wiejskich oraz wiejsko-miejskich. Część gmin, obecnych członków LGR „Mazury” uczestniczyła w poprzednich okresach finansowania we wdrażaniu LSR na obszarze działania LGR Wielkie Jeziora Mazurskie i są to: Ryn, Miłki, Krukłanki, Pozezdrze, Węgorzewo, Giżycko, Wydminy. Część gmin uczestniczyła we wdrażaniu LSR na obszarze działania LGD „Mazurskie Morze” i są to: Pisz, Orzysz, Ruciane-Nida, Mikołajki, Piecki, Sorkwity, Mrągowo. Część gmin uczestniczyła we wdrażaniu lokalnych strategii na obszarach innych LGD i są to: Ełk, Stare Juchy, Świątajno.

Członkowie Zarządu LGR Mazury mają praktyczne doświadczenie w zakresie pisania wniosków, ich oceny i wdrażania, ponieważ odpowiadali na te kwestie przy realizacji operacji własnych, projektów współpracy między regionalnych i międzynarodowych. LGD „Mazurskie Morze” zrealizowało międzynarodowy projekt współpracy z RLGD z Finlandii pt. Fishing Inteligently (Inteligentne Rybactwo) dotyczące wdrażania nieinwazyjnych metod połowu ryb. Prezeska Zarządu LGR była autorem i koordynatorem realizacji projektu współpracy międzyregionalnej pt. „Rybacka osada ARIS – rozwój Północnego Szlaku Rybackiego”. Powyższe projekty zostały zrealizowane i rozliczone w perspektywie 2007-2013 i perspektywie 2014-2020. Lokalne Grupy Działania będące członkami LGR Mazury zrealizowały również w perspektywie 2014-2020 operacje własne ukierunkowane na szkolenie i podnoszenie kompetencji osób z sektora rybackiego. Pracownicy tych organizacji realizowali procedury przyjmowania i oceny projektów składanych w naborach wniosków w ramach wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju w perspektywach 2007-2013 i 2014-2020. Osoby te będą pracować przy realizacji procedur w ramach wdrażania niniejszej strategii wykorzystując swoje doświadczenie i wiedzę w tym zakresie.

Stowarzyszenie posiada wynajęty lokal biurowy, w którym zapewniony jest sprzęt elektroniczny (komputery, drukarka, kopiarka, telefony, dostęp do internetu). Prowadzona jest na bieżąco strona internetowa www.lgrmazury.pl oraz profil na facebooku gdzie umieszczane są bieżące informacje związane z działalnością organizacji i opracowywaną LSR. Przeprowadziliśmy również rozmowy z wykonawcą oprogramowania w zakresie obsługi wniosków w systemie teleinformatycznym. Przygotował dla nas opracowanie w tym zakresie, które zostanie uzupełnione po wyborze LSR do dofinansowania i przygotowania szczegółowych procedur i kryteriów oceny. Część osób wybranych do składu Rady LGR Mazury pracowała przy ocenie wniosków w perspektywie 2014-2020 podczas wdrażania LSR finansowanych z PO Rybactwo i Morze 2014-2020 zarówno przez LGD „Mazurskie Morze” jak i przez LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie”. Doświadczenie w tym zakresie zostanie wykorzystane w pracy Rady. Przy wdrażaniu LSR zatrudnieni zostaną pracownicy merytoryczni w wymiarze co najmniej 2,5 etatu, w tym jeden pracownik w oddziale na obszarze obecnej LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie” w celu ułatwienia Wnioskodawcom z tego obszaru dostępu do informacji i pomocy w aplikowaniu. Lokal na te potrzeby, z dostępem do mebli, sprzętu, telefonu i internetu, został zapewniony przez członka - LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie”.

IX Plan Finansowy (budżet) LSR

W budżecie LSR uwzględniono środki zaplanowane na dofinansowanie operacji realizowanych przez innych wnioskodawców niż RLGD, na dofinansowanie operacji własnych, projektów współpracy i kosztów funkcjonowania. Nie przewidziano finansowania i realizacji projektów grantowych i wynika to z ograniczonych środków do dyspozycji na wdrażanie LSR i jednocześnie rozległości obszaru objętego strategią. Ogólny budżet na wdrażanie LSR wynosi 3,2 mln Euro, w tym nie więcej niż 160 tys. Euro na realizację operacji własnych. Dodatkowo zaplanowano wykorzystanie 160 tys. Euro na realizację projektów współpracy międzyregionalnych i międzynarodowych. Natomiast na funkcjonowanie zaplanowano 15% od kwoty 3,2 mln. Euro co daje wartość 480 tys. Euro na okres wdrażania strategii.

IX. 1 Szacowanie budżetu

Przy szacowaniu budżetu uwzględniono dane z obszaru objętego LSR, w wyniku czego na kwotę przysługującą na wdrażanie strategii złożyły się wartości

- podstawowa kwota dofinansowania – 1,8 mln Euro
 - zwiększenie przysługujące za liczbę przedstawicieli sektora rybackiego (77 podmiotów) – 900 tys. Euro
 - zwiększenie przysługujące za wartość produkcji sektora rybackiego co najmniej 10 mln zł – 500 tys. Euro.
- Razem kwota możliwa do uzyskania na wdrażanie LSR wynosi 3,2 mln Euro.

Tabela 5 Zakresy wsparcia procentowo

Zakres wsparcia	Procentowy udział w całościowym budżecie	Środki ogółem (EURO)
-----------------	--	----------------------

Działanie 1.1 <i>Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych</i>	6,25	200 000,00
Działanie 1.2 <i>Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej</i>	25,75	824 000,00
Działanie 1.3 <i>Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich</i>	1,12	36 000,00
Działanie 1.4 <i>Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoring</i>	4,38	140 000,00
RAZEM Cel 1	37,50	1 200 000,00
Działanie 2.1 <i>Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych</i>	9,37	300 000,00
Działanie 2.2 <i>Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.</i>	6,25	200 000,00
Działanie 2.3 <i>Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych</i>	9,38	300 000,00
RAZEM Cel 2	25,00	800 000,00
Działanie 3.1 <i>Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania</i>	14,06	450 000,00
Działanie 3.2 <i>Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowartościowych</i>	6,25	200 000,00

Działanie 3.4 <i>Wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich</i>	17,19	550 000,00
RAZEM Cel 3	37,50	1 200 000,00
Działanie 4.1 <i>Projekty współpracy realizowane w ramach LSR</i>	5,00	160 000,00
RAZEM Cel 4	5,00	160 000,00

IX.2 Powiązanie budżetu z celami

Przy konstruowaniu budżetu uwzględniono zaplanowanie większych środków na cele szczególnie podkreślane w informacjach gromadzonych w konsultacjach na etapie opracowywania LSR. Jednocześnie ogromne znaczenie miało zaplanowanie budżetu w sposób przyczyniający się do realizacji celów wpisanych w Rozporządzeniu. Dlatego dla realizacji celu 1 zaplanowano 37,50% całości budżetu ponieważ środki pomogą wspierać działania ukierunkowane na rozwiązywanie ważnego dla obszaru problem dotyczącego jakości środowiska, niekorzystnych zmian klimatycznych, postępującej degradacji zasobów wodnych i potencjału rybackości. Cel ten jest niezwykle istotny zarówno dla sektora rybackiego jak i dla całej społeczności obszaru. Dla sektora rybackiego dlatego, że wsparcie działań w tym celu pomoże odbudowywać potencjał połowowy i powstrzymać degradację zasobów wodnych. Dla społeczności lokalnej dlatego, że zasoby środowiska naturalnego stanowią podstawę dla podstawowego zakresu działalności gospodarczej jakim jest turystyka.

Równie ważnym celem dla naszego obszaru jest wsparcie przedsiębiorczości opierającej się głównie na małych przedsiębiorstwach gospodarczych, w tym działalności podmiotów rybackich. Nie ma na obszarze możliwości lokowania dużych zakładów przemysłowych ze względu na ograniczenia spowodowane przyrodą i różnymi formami ochrony. Trudno również sięgać tym małym podmiotom po środki z programów krajowych ponieważ nie dysponują odpowiednim potencjałem finansowym. Dlatego tak ważne jest uwzględnienie wsparcia tego sektora w ramach wdrażanej strategii. Mamy również na uwadze, że są to środki po które w pierwszej kolejności będzie mógł sięgnąć sektor rybacki poszukujący możliwości na dywersyfikację przychodów poza działalność rybacką. Dlatego dla realizacji tego celu zaplanowano 37,50% całości budżetu.

Cel drugi – to ważny element wspierania rybackości na obszarze wdrażania LSR. Są to środki przeznaczone na działania informacyjne i promocyjne działalności rybackiej, jej historii i potencjału. Dofinansowanie operacji w tym celu przyczyni się do podnoszenia świadomości i wiedzy społeczności lokalnej na temat sektora rybackiego i wartości wnoszonych do społeczności przez ten sektor.

IX.3 Plan realizacji budżetu

Realizację budżetu rozpocznie się od konkursów skierowanych do sektora gospodarczego (w tym rybackiego) umożliwiających uzyskanie dofinansowania na przedsięwzięcia zwiększające ekonomiczność przedsiębiorstw i utrzymanie miejsc pracy. Dlatego konkursy w ramach Działania 1.1 *Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych* i Działania 1.4 *Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu* oraz 3.1 *Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania* i 3.3 *wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich* zostaną ogłoszone w pierwszej kolejności. Planuje się, że będzie to w I kwartale 2025 roku i kwota na to przeznaczona to 50% wszystkich środków w tych działaniach czyli 670 tys. Euro. Pozostała część środków zostanie rozdysponowana w konkursach w 2026 roku. Jeżeli chodzi o środki przeznaczone na ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną/rekreacyjną w ramach Działania 1.2 *Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko*

*naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej to tutaj środki zostaną rozdysponowane w latach 2025 i 2026 po połowie, czyli w każdym roku 412 tys. Euro. Budżet na Działania w Celu drugim podzielono na trzy lata wdrażania 2025, 2026, 2027 i w każdym okresie przeznaczymy na dofinansowanie około 30 % wszystkich środków w celu 2 czyli 240 tys. Euro. Wydatkowanie środków w działaniu 3.2 *Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowartościowych* zaplanowane zostało na lata 2026 i 2027 po 100 tys. Euro w każdym roku. Działanie 1.3 *Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich* będzie wdrażane w latach 2027 – 2028 ponieważ ich przygotowanie wymaga czasu. Konkurs planowany jest na rok 2027 na kwotę 36 tys. Euro.*

Tabela 6 Plan realizacji budżetu

Środki na operacje wybrane do realizacji (w euro)										
	do 31.12.2025		31.12. 2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	Kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	Kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR
Operacje w ramach Celu 1 Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy	582000,00	48,50	582000,00	97,00	36000,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00
Operacje w ramach Celu 2 Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich	266000,00	33,25	266000,00	66,75	268000,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00
Operacje w ramach Celu 3 Rozwijanie zrównoważonej niebieskiej gospodarki	500000,00	41,66	600000,00	91,66	100000,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00
RAZEM	1348000,00	42,13	1448000,00	87,38	404000,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00
Operacje w ramach celu 4 Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa	60000,00	37,50	60000,00	75,00	40000,00	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00

Tabela 7 Harmonogram planowanych naborów wniosków o dofinansowanie

Lp.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
2025 rok				
1	<i>Konkurs 1.1 Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Kwiecień 2025	100 000,00
2	<i>Konkurs 1.2 Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej</i>	Sektor publiczny/społeczny	Kwiecień 2025	412 000,00
3	<i>Konkurs 1.4 Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu</i>	Sektor rybacki (gospodarczy i społeczny)	Kwiecień 2025	70 000,00
4	<i>Konkurs 2.1 Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych</i>	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2025	100 000,00

5	Konkurs/operacja własna 2.2 Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2025	66 000,00
6	Konkurs/operacja własna 2.3 Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2025	100 000,00
7	Konkurs 3.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania	Sektor rybacki gospodarczy	Maj 2025	225 000,00
8	Konkurs 3.3 Wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Maj 2025	275 000,00
Rok 2026				
9	Konkurs 1.1 Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Kwiecień 2026	100 000,00
10	Konkurs 1.2 Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej	Sektor publiczny/społeczny	Kwiecień 2026	412 000,00

11	<i>Konkurs 1.4 Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu</i>	Sektor rybacki (gospodarczy i społeczny)	Kwiecień 2026	70 000,00
12	<i>Konkurs 2.1 Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych</i>	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2026	100 000,00
13	<i>Konkurs/operacja własna 2.2 Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.</i>	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2026	66 000,00
14	<i>Konkurs/operacja własna 2.3 Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych</i>	Sektor publiczny/społeczny	Maj 2026	100 000,00
15	<i>Konkurs 3.1 Wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania</i>	Sektor rybacki gospodarczy	Maj 2026	225 000,00
16	<i>Konkurs 3.3 Wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Maj 2026	275 000,00

17	Konkurs/operacja własna 3.2 <i>Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowcennych</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), sektor społeczny	Maj 2026	100 000,00
Rok 2027				
18	Konkurs/operacja własna 1.3 <i>Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich</i>	Sektor gospodarczy/społeczny/publiczny	Kwiecień 2027	36 000,00
19	Konkurs/operacja własna 3.2 <i>Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowcennych</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), sektor społeczny	Kwiecień 2027	100 000,00
20	Konkurs/operacja własna 2.2 <i>Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.</i>	Sektor publiczny/społeczny	Kwiecień 2027	68 000,00

21	Konkurs/operacja własna <i>2.1 Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych</i>	Sektor publiczny/społeczny	Kwiecień 2027	100 000,00
22	Konkurs/operacja własna <i>2.3 Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych</i>	Sektor publiczny/społeczny	Kwiecień 2027	100 000,00

X. Wskaźniki realizacji LSR

Realizacja strategii przyczyni się do osiągnięcia celów i wskaźników obowiązkowych dla Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury. Są to zarówno wskaźniki produktu jak i rezultatu powiązane z planowanymi do realizacji operacjami.

Operacje realizowane we wszystkich celach przyczyniają się do realizacji wskaźnika produktu określonego jako „Liczba operacji”. Natomiast wskaźniki rezultatu realizowane będą w zależności od zakresu działania i odbiorców działania.

Pierwszy cel ogólny określony jako *Ochrona i odbudowa naturalnych ekosystemów i bioróżnorodności środowiskowej w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i zwalczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne i ekosystemy* realizuje kilka wskaźników rezultatu. Część działań w ramach tego celu adresowanych do sektora gospodarczego (1.1, 1.4) przyczynia się do realizacji wskaźnika w zakresie utrzymania miejsc pracy oraz wskaźnika „osoby czerpiące korzyści” ponieważ efekty będą dostępne zarówno dla beneficjentów jak i społeczności lokalnej (nowe źródła energii odnawialnej, ograniczenie szkód kłusowniczych). Będzie w tym celu realizowany również wskaźnik w zakresie działań przyczyniających się do dobrego stanu środowiska. Natomiast działanie 1.2 ukierunkowane na infrastrukturę ogólnodostępną będzie realizować wskaźnik „osoby czerpiące korzyści” ponieważ efekty dostępne będą dla społeczności lokalnej i turystów.

Cel ogólny drugi określony jako *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich* to przede wszystkim realizacja wskaźnika „osoby czerpiące korzyści” ponieważ zaplanowane tu działania skierowane są do szerokiego grona mieszkańców oraz turystów. Będą to wydarzenia, festiwale, warsztaty, publikacje, muzea, miejsca pamięci, ścieżki edukacyjne oparte na dziedzictwie rybackim. Wszystkie te działania w założeniach będą ogólnodostępne więc efekty ich realizacji to korzyści dla ogółu społeczności.

Trzeci cel ogólny to przede wszystkim realizacja celu dotyczącego utrzymania miejsc pracy. Tutaj w dwóch działaniach środki zostały przeznaczone na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości; dla rybaków w kierunku dywersyfikacji; dla pozostałych w kierunku turystyki ekologicznej.

Tabela 8 Wskaźniki

Lp.	Nazwa operacji	Wnioskodawcy beneficjenci	Typ operacji	Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu	Typ wskaźnika produktu/rezultatu	Jednostka miary	wartość początkowa wskaźnika	wartość końcowa wskaźnika	Źródło danych/sposób pomiaru wskaźnika
1	<i>1.1 Produkcja i/lub magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Konkurs	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	4	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie i ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt	Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	4	
2	<i>1.2 Budowa infrastruktury kierunkującej antropopresję na środowisko naturalne, w tym antropopresję wynikającą z turystyki wędkarskiej</i>	Sektor społeczny/publiczny	Konkurs	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	11	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	20 000	
3	<i>1.3 Budowa lub odtwarzanie tarlisk ryb lub wsparcie naturalnego tarła ryb w obwodach rybackich</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), sektor społeczny, publiczny	Konkurs/operacja własna	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	2	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach.

				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie i ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt	Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	2	Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	100	
4	1.4 Przeciwdziałanie kłusownictwu w tym poprzez zakup lub instalację sprzętu lub monitoringu	Sektor rybacki (gospodarczy i społeczny)	Konkurs	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	6	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Działania przyczyniające się do dobrego stanu środowiska, obejmujące odbudowę przyrody, zachowanie i ochronę ekosystemów, różnorodności biologicznej, zdrowia i dobrostanu zwierząt	Wskaźnik rezultatu	Operacja	0	6	
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	50	

5	2.1 Inwestycje związane z promowaniem i wspieraniem historii lokalnej oraz społeczności rybackiej polegające na budowie, lub modernizacji izb pamięci lub budowie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych	Sektor społeczny/publiczny	Konkurs/operacja własna	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	4	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	3 000	
6	2.2 Działanie nieinwestycyjne związane z promowaniem zawodu rybaka i roli sektora rybackiego w społeczności, promowaniem i wspieraniem historii rybactwa i społeczności rybackiej polegające na organizacji wydarzeń, warsztatów, kampanii promocyjnych, publikacji, itp.	Sektor społeczny/publiczny	Konkurs/operacja własna/projekt współpracy	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	12	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	30 000	
7	2.3 Działania informacyjne lub promocyjne dotyczące konsumpcji ryb z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych	Sektor społeczny/publiczny	Konkurs/operacja własna/projekt współpracy	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	15	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	30 000	

									(wniosek, ankieta)
8	<i>3.1 Wsparcie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania</i>	Sektor rybacki gospodarczy	Konkurs	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	5	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Utrzymane miejsca pracy	Wskaźnik rezultatu	Osoby	5	5	
9	<i>3.2 Działania na rzecz promowania, opracowywania nowych lokalnych produktów rybnych, poprawę wartości i jakości już istniejących na rynku produktów rybnych w tym produktów z ryb małowalnych,</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki), sektor społeczny	Konkurs/ operacja własna/ projekt współpracy	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	5	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik rezultatu	Osoby	0	100	
10	<i>3.3 Wsparcie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe i kulinarne obszarów rybackich</i>	Sektor gospodarczy (w tym rybacki)	Konkurs	Liczba operacji	Wskaźnik produktu	Operacja	0	7	Informacja ARiMR o zawartych umowach dofinansowania i pozytywnie rozliczonych operacjach. Informacje pozyskane przez LGR od beneficjentów (wniosek, ankieta)
				Utrzymane miejsca pracy	Wskaźnik rezultatu	Osoby	5	7	

XI. Monitorowanie i ewaluacja realizacji LSR

XI.1 Zasady i procedury monitorowania

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023 - 2027 jest dysponowanie wiedzą na temat osiąganych postępów w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do prawidłowego reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji zadań kluczowych. LSR na lata 2023 - 2027 opracowana została w sposób partycypacyjny, dlatego też warunkiem niezbędnym dla jej prawidłowej realizacji jest jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny jej wdrażania.

Monitoring jest procesem ciągłym, polegającym na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania RLGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, jak również ocena zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Za proces monitorowania działalności RLGD i wdrażania LSR na lata 2023 - 2027 jest odpowiedzialny Zarząd RLGD. Przeprowadzenie badań wymagających profesjonalnego przygotowania, Zarząd RLGD może zlecać ekspertom zewnętrznym. Do przygotowania danych sprawozdania monitoringowego oddelegowany jest pracownik biura RLGD, który dokonuje na bieżąco analizy dokumentów, stopnia osiągnięcia wskaźników, przeprowadza wywiady z beneficjentami (m.in. ankiety). Gotowe sprawozdanie przedkłada się Zarządowi RLGD w celu jego zatwierdzenia lub skierowania do poprawek. Zaakceptowane przez Zarząd sprawozdanie z monitoringu Zarząd przedstawia na Walnym Zebraniu Członków. Wyniki monitoringu, w formie corocznego sprawozdania, sporządzanego po zakończeniu każdego roku kalendarzowego, do pierwszego kwartału roku kolejnego, są podstawą do opracowania raportu ewaluacyjnego.

XI.2 Zasady i procedury ewaluacji

Ewaluacja

Ewaluacja jest oceną efektywności, skuteczności oddziaływania, trwałości i zgodności funkcjonowania RLGD i realizacji LSR na lata 2023 - 2027 w kontekście założonych celów oraz budowania partnerstwa (postęp w procesie rozszerzania RLGD, zachęcania nowych podmiotów do włączania się w realizację LSR) a także współpracy między partnerami. Wiąże się ona z działaniem analitycznym mającym na celu dostarczenie informacji na temat skuteczności podjętych celów i przedsięwzięć oraz na temat postępu w procesie rozszerzania RLGD i zachęcania nowych podmiotów do włączania się w realizację LSR. Pozwala na zestawienie wyników realizowanej strategii z zaplanowanymi wskaźnikami oraz stopnia zaangażowania partnerów w działalność RLGD w tym nawiązywania współpracy. Celem wykonania ewaluacji jest wykorzystanie doświadczeń płynących z dotychczasowych działań wdrożeniowych do poprawy przyszłych przedsięwzięć realizacyjnych.

Ewaluacja obejmować będzie zarówno badanie elementów wdrażania LSR na lata 2023 - 2027 oraz funkcjonowania RLGD i będzie odbywać się na trzech płaszczyznach:

- **ex ante** – poprzez wykorzystywanie wyników ewaluacji własnej z poprzedniego okresu programowania oraz wnioski z konsultacji społecznych;
- **on – going** – poprzez pogłębioną analizę wyników monitoringu, okresowe badania ewaluacyjne o charakterze kompleksowym, modyfikowanie pracy biura, eliminowanie niepowodzeń i adaptowanie rozwiązań przynoszące najlepsze rezultaty;
- **ex post** – po osiągnięciu kamieni milowych oraz na zakończenie procesu wdrażania LSR na lata 2023 - 2027.

Ewaluacja wdrażania LSR na lata 2023 - 2027

Zawarte w Lokalnej Strategii Rozwoju propozycje celów i przedsięwzięć stanowią wyzwanie dla całej społeczności obszaru działania RLGD. Efektywność realizacji celów wskazanych w dokumencie w dużej mierze będzie zależała od prawidłowego jej monitoringu i ewaluacji. Organem odpowiedzialnym za nadzór nad monitoringiem i ewaluacją w RLGD jest Zarząd. Osobami świadczącymi funkcje pomocnicze i wykonującymi techniczne związane z procesem monitoringu i ewaluacji są pracownicy Biura RLGD, którym kieruje Dyrektor Biura.

W zakresie ewaluacji wdrażania LSR na lata 2023 – 2027, w szczególności badany będzie:

- stopień realizacji celów LSR na lata 2023 - 2027;
- stopień realizacji wskaźników;
- stopień realizacji budżetu;
- harmonogram rzeczowo – finansowy LSR na lata 2023 – 2027;
- jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji oraz procedur.

Ewaluacja funkcjonowania RLGD

W ramach ewaluacji funkcjonowania RLGD ocenie podlegać będzie funkcjonowanie i działanie organów władzy RLGD: Walne Zebranie Członków, Zarząd oraz Rada. Dodatkowo ocenie podlegać będzie funkcjonowanie biura w tym ocena pracy zatrudnionej kadry, jakość i skuteczność udzielnego doradztwa, warunki lokalowe, przestrzeganie regulaminów i procedur.

W zakresie ewaluacji funkcjonowania RLGD w szczególności badane będą:

- działalność organów RLGD;
- jakość świadczonego doradztwa, wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych
- funkcjonowanie biura;
- skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej;
- przebieg konkursów;
- komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna w tym realizacja planu komunikacji;
- efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy RLGD.

Przedmiotem ewaluacji jest zbadanie długoterminowego oddziaływania LSR na lata 2023 - 2027 oraz trwałości osiągniętych rezultatów, w tym dokonywana jest ocena w oparciu o następujące kryteria:

- **trafności** – ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno – gospodarczymi, a także czy LSR na lata 2023 - 2027 odpowiadało na potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszaru;
- **skuteczności** – stanowiąca porównanie planowanych do osiągnięcia produktów i rezultatów z rzeczywiście osiągniętymi;
- **efektywności** – wskazanie na zachodzące relacje pomiędzy osiągniętymi produktami i rezultatami a poniesionym wkładem, w szczególności finansowym;
- **użyteczności** – sprawdza, czy rozwiązany został zidentyfikowany problem na etapie przygotowywania LSR na lata 2023 - 2027;
- **trwałości** – ocenia szanse trwałości oddziaływania osiągniętych efektów LSR na lata 2023 - 2027, czy wdrożenie LSR na lata 2023 - 2027 przyniosło rezultaty w postaci widocznej zmiany jakości życia mieszkańców obszaru.

XI.3 Wykorzystanie wyników ewaluacji

Co dwa lata na podstawie analizy materiałów przedstawionych przez dyrektora Biura RLGD Zarząd sporządza raport ewaluacyjny w oparciu o kryteria efektywności, trwałości, trafności oraz skuteczności analizowanych poziomów wdrażania LSR na lata 2023 - 2027. W sytuacjach tego wymagających, Zarząd wprowadza zmiany lub aktualizacje w LSR i przedstawia je do akceptacji WZC po uprzednim poddaniu ich konsultacjom społecznym.

Informacje uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu i ewaluacji oraz podejmowane działania zaradcze (jeśli wystąpi taka potrzeba) zapewnią między innymi terminowe i skuteczne wdrażanie LSR na lata 2023 - 2027, odpowiednią jakość stosowanych procedur, lokalnych kryteriów wyboru, wyższą użyteczność podejmowanych działań komunikacyjnych, czy jakość świadczonych przez RLGD usług. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie założeń LSR na lata 2023 - 2027 w optymalnym zakresie. Wyniki badań mogą stać się przesłanką do zmiany zasad funkcjonowania RLGD, zmiany LSR na lata 2023 - 2027, w szczególności w zakresie aktualizacji problemów lub potrzeb oraz dostosowania budżetu, wskaźników lub innych założeń do zmieniających się warunków otoczenia LSR na lata 2023 - 2027. Wnioski i rekomendacje z prowadzonych badań będą podstawą do podejmowania działań zaradczych. Istotna będzie również ocena poziomu zainteresowania potencjalnych beneficjentów wsparciem przewidzianym w LSR na lata 2023 - 2027. Będzie to przesłanką do podejmowania decyzji o jej aktualizacji. W przypadku wykrycia istotnych problemów na etapie wdrażania lub zarządzania LSR na lata 2023 - 2027, RLGD przygotowuje i wdroży program naprawczy.